

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

5

SIRA SAYISI: 305

Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/665) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“<https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/KomisyonRaporlari>”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
• 3/665 Esas Numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi	4
• Adalet Bakanlığının Yazısı	5
• Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu	6
• Muhalefet Şerhi	10

T.C.

Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı

Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü

Sayı: 66836956-641.03.02-59663

02 Nisan 2019

Konu: Yasama Dokunulmazlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerinin yasama dokunulmazlığı ile ilgili olarak, Adalet Bakanlığından alınan ve ekli listede ayrıntısı belirtilen dosyalar ilişikte gönderilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 83'üncü maddesine göre gereğini arz ederim.

Metin Kıratlı

İdari İşler Başkanı

T.C.

Adalet Bakanlığı

Ceza İşleri Genel Müdürlüğü

Sayı: 35601974-103-0102-2019-E.498/21591

27/03/2019

Konu: Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in

Yasama Dokunulmazlığı

CUMHURBAŞKANLIĞINA

(İdari İşler Başkanlığı)

Silahlı terör örgütüne üye olma suçunu işlediği iddia olunan Semra Güzel hakkında yapılan soruşturma sırasında, adı geçen Diyarbakır milletvekili olması nedeniyle, yasama dokunulmazlığının kaldırılması talebiyle düzenlenen Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 13/02/2019 tarihli ve 2019/63 basın sayılı fezkesi, anılan yer Cumhuriyet başsavcılığının 18/02/2019 tarihli ve 2018/9757 sayılı yazısı ekinde alınmakla birlikte takdim kılınmıştır.

Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel hakkında soruşturmaya devam olunabilmesi için Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 83. maddesi uyarınca yasama dokunulmazlığının kaldırılıp kaldırılmaması konusunda gereğini delaletlerine arz ederim.

Abdulhamit Gül

Bakan

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden

22/02/2022

Kurulu Karma Komisyon

Esas No: 3/665

Karar No: 6

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı (TBMM), Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in "Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma" suç isnadı ile hazırlanan 3/665 Esas Numaralı Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi ve eki 2018/9757 sayılı dosyayı, Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanlığına (Karma Komisyon) 14/05/2019 tarihinde havale etmiştir.

2) Karma Komisyon, 20/01/2022 tarihli toplantısında, gündeme alınan söz konusu tezkereyi (3/665 Esas) ve eki dosyayı incelemek ve konuya ilişkin bir rapor hazırlamak için TBMM İçtüzüğü'nün 132'nci maddesi uyarınca ad çekmek suretiyle beş kişilik II. Hazırlık Komisyonunu kurmuştur. II. Hazırlık Komisyonu üyeleri, Kırıkkale Milletvekili Ramazan CAN, Mersin Milletvekili Zeynep GÜL YILMAZ, İstanbul Milletvekili Abdullah GÜLER, Antalya Milletvekili Rafet ZEYBEK ve Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ'den oluşmuştur.

3) II. Hazırlık Komisyonu, 20/01/2022 tarihinde çalışmalarına başlamış ve 03/02/2022 tarihli dördüncü toplantısıyla da çalışmalarını tamamlayarak raporunu 08/02/2022 tarihinde Karma Komisyon Başkanlığına sunmuştur.

Hazırlık Komisyonu Raporunda; dosyadaki bilgi ve belgeler ile sözlü savunmanın bir bütün olarak değerlendirilmesi sonucunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve milletvekilliği makamının itibarının korunması, konunun adli açıdan tüm yönleriyle incelenerek yargı organlarının nihai olarak karara bağlanması gerektiği sonucuna varıldığı; bu nedenle anılan soruşturmaya devam edilebilmesi amacıyla Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in incelemeye konu edilen dosyası bakımından yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ve dosyanın Karma Komisyon Başkanlığına gönderilmesine 03/02/2022 tarihinde oy çokluğuyla karar verildiği belirtilmiştir.

4) Karma Komisyon Başkanlığı, Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'e, İçtüzük'ün 134'üncü maddesi uyarınca 17/02/2022 tarihinde yapılacak toplantıya bizzat gelerek sözlü savunma yapabileceği gibi başka bir milletvekiline yetki vererek de kendisini savundurabileceğini ya da yazılı savunmasını Komisyon Başkanlığına gönderebileceğini 09/02/2022 tarihinde bildirmiştir.

Karma Komisyon, Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'e ait 3/665 Esas Numaralı Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi ve eki dosya (2018/9757) ile II. Hazırlık Komisyonu raporunu görüşmek üzere 17/02/2022 tarihinde toplanmıştır.

Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL, Komisyon Başkanlığına yazılı savunma vermemiş ve sözlü savunma için de toplantıda hazır bulunmamıştır. Ancak İçtüzük'ün 134'üncü maddesi uyarınca kendisi adına savunma yapmak üzere Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ'yi yetkilendirmiştir.

Toplantıda, II. Hazırlık Komisyonu Başkanı Kırıkkale Milletvekili Ramazan CAN, hazırlık komisyonu çalışmaları ve yapılan işlemler hakkında Karma Komisyon üyelerini bilgilendirmiş ve konuya ilişkin görüşlerini ifade etmiştir. Ardından Komisyon üyelerine dosya ile ilgili söz hakkı verilmiştir.

Fezleke lehinde söz alan milletvekilleri tarafından özetle; fezleke, Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL hakkında isnat olunan suça yönelik gizli tanık tarafından ciddi ve ayrıntılı tespit ve bilgilere yer verildiği, yasama dokunulmazlığının milletvekillerine tanınan bir ayrıcalık ve imtiyaz olmadığı, adı geçen milletvekili hakkındaki iddiaların bağımsız ve tarafsız yargı organlarının incelenerek maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasının hem Türkiye Büyük Millet Meclisinin hem de milletvekilliği makamının itibarı açısından yararlı olacağı ifade edilmiştir.

Fezleke aleyhinde söz alan milletvekilleri tarafından özetle; yasama dokunulmazlığı fezlekesinin gizli tanık beyanlarından başka belge içermediği ve gizli tanık usulünün hukuka uygun olmadığı, yalnızca gizli tanık beyanı ile milletvekili dokunulmazlığının kaldırılmasının adil olmadığı dile getirilmiştir.

TBMM İçtüzüğü'nün 134'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "son söz savunmanındır" hükmü gereğince Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL adına savunma yapmak üzere yetkilendirilen Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ'ye söz hakkı verilmiştir.

Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ tarafından yapılan sözlü savunmada özetle; Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlanan fezleke yalnızca bir gizli tanığa ait beyanların bulunduğu, bu beyanları doğrulama imkanının bulunmadığı, gizli tanık beyanlarının delil değerinin tartışmalı olduğu, dolayısıyla Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in yasama dokunulmazlığının kaldırılmasının hukuka uygun olmayacağı ifade edilmiştir.

Karma Komisyon, fezleke ve eki dosya ile II. Hazırlık Komisyonu raporunu incelemiş ve Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ tarafından sözlü savunma yapıldıktan sonra oylama işlemine geçmiştir.

Yapılan oylama sonucunda, fezleke isnat olunan suçun ağırlığı, toplumda infiale neden olması ile iddiaların ciddiliği göz önüne alınarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve milletvekilliği makamının itibarının da korunması açısından Anayasa'nın 83'üncü ve TBMM İçtüzüğü'nün 133'üncü maddeleri gereğince Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'e ait Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında 3/665 esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi ve eki Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2018/9757 numaralı soruşturma dosyası bakımından yargılamanın devamını sağlamak ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılması amacıyla yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına oy çokluğuyla karar verilmiştir.

5) Karma Komisyon ve II. Hazırlık Komisyonu çalışmalarında tam tutanak tutulmuştur.

6) İçtüzük'ün 45'inci maddesi uyarınca, Raporun Genel Kuruldaki görüşmelerinde Karma Komisyonu temsil etmek üzere, İstanbul Milletvekili Abdullah GÜLER, Samsun Milletvekili Orhan KIRCALI, Mersin Milletvekili Zeynep GÜL YILMAZ ve Kastamonu Milletvekili Metin ÇELİK özel sözcü olarak seçilmişlerdir.

7) Karma Komisyon Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Yusuf Beyazıt</i>	<i>Ali Özkaya</i>	<i>Emine Zeybek</i>
Tokat	Afyonkarahisar	Kocaeli

Kâtip <i>Zeynep Gül Yılmaz</i> Mersin (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>İbrahim Halil Fırat</i> Adıyaman	Üye <i>Muhammed Fatih Toprak</i> Adıyaman (Son toplantıda bulunamadı)
Üye <i>Cengiz Aydoğdu</i> Aksaray (Son oylamada bulunamadı)	Üye <i>Mustafa Köse</i> Antalya	Üye <i>Belgin Uygur</i> Balıkesir
Üye <i>Pakize Mutlu Aydemir</i> Balıkesir	Üye <i>Yılmaz Tunç</i> Bartın	Üye <i>Osman Mesten</i> Bursa (Son toplantıda bulunamadı)
Üye <i>Emine Yavuz Gözgeç</i> Bursa	Üye <i>Oğuzhan Kaya</i> Çorum	Üye <i>Sabri Öztürk</i> Giresun
Üye <i>Abdulkadir Özel</i> Hatay	Üye <i>Recep Özel</i> Isparta	Üye <i>Abdullah Güler</i> İstanbul (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Mahmut Atilla Kaya</i> İzmir	Üye <i>Ahmet Özdemir</i> Kahramanmaraş	Üye <i>Metin Çelik</i> Kastamonu (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Ramazan Can</i> Kırıkkale	Üye <i>Gülay Samancı</i> Konya	Üye <i>İsmail Bilen</i> Manisa
Üye <i>Orhan Kırçalı</i> Samsun (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Mustafa Arslan</i> Tokat	Üye <i>Levent Gök</i> Ankara
Üye <i>Murat Emir</i> Ankara (Son toplantıda bulunamadı)	Üye <i>Rafet Zeybek</i> Antalya	Üye <i>Bülent Tezcan</i> Aydın (Son toplantıda bulunamadı)
Üye <i>Süleyman Bülbül</i> Aydın (Son toplantıda bulunamadı)	Üye <i>Aysu Bankoğlu</i> Bartın (Son oylamada bulunamadı)	Üye <i>Tufan Köse</i> Çorum (Son oylamada bulunamadı)

Üye
İbrahim Özden Kaboğlu
İstanbul
(Son toplantıda bulunamadı)

Üye
Ali Mahir Başarır
Mersin
(Son toplantıda bulunamadı)

Üye
Mehmet Ruştü Tiryaki
Batman
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Meral Danış Beştaş
Siirt
(Son toplantıda bulunamadı,
muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Halil Öztürk
Kırıkkale
Üye
Feridun Bahşi
Antalya

Üye
Zeynel Emre
İstanbul

Üye
Alpay Antmen
Mersin

Üye
Erdal Aydemir
Bingöl
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Hüseyin Kaçmaz
Şırnak
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Muhammed Levent Bülbül
Sakarya
Üye
Hasan Subaşı
Antalya

Üye
Turan Aydoğan
İstanbul
(Son toplantıda bulunamadı)

Üye
Abdullah Koç
Ağrı
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Züleyha Güllüm
İstanbul
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Feti Yıldız
İstanbul
(Son toplantıda bulunamadı)

Üye
Ayhan Erel
Aksaray
Üye
Ahmet Kamil Erozan
Bursa
(Son oylamada bulunamadı)

MUHALEFET ŞERHİ

GENEL DEĞERLENDİRME

8 Ocak 2022 günü saat 19:47’de Süper Haber adlı internet sitesinde yayınlanan bir köşe yazısında (<https://www.superhaber.tv/hdpde-deger-ailisi-kontenjanından-vekil-makale-375027>) soruşturmanın gizliliği ilkesine aykırı olarak; daha önce hakkında gizlilik kararı verilmiş olan soruşturma dosyasında bulunan ve dolayısıyla yalnızca soruşturma dosyasını inceleme yetkisi olan kişilerce erişilebilir olması gereken Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel’e ait bazı fotoğraflar paylaşıldı.

Bundan yedi yılı aşkın bir süre önce, 2014 yılında, “Çözüm Süreci” olarak adlandırılan süreçte çekildiği belirtilen ve 2017 yılından beridir güvenlik birimlerinin ve Cumhuriyet Savcılıklarının elinde olan fotoğrafların basına servis edilmesi ve **8 Ocak 2022** günü akşam saat 19.47’de fotoğrafların da yayımlanmasıyla Semra Güzel hakkında aralarında AKP ve MHP’li milletvekillerinin olduğu çok sayıda kişi tarafından bir linç kampanyası başlatıldı. Semra Güzel, lekelenme hakkı başta olmak üzere tüm kişilik hakları ihlal edilerek hedef gösterildi.

Hakkında gizlilik kararı verilmiş olan dosyadan alınan ve söz konusu internet sitesinde yayımlanan fotoğraflar yalnızca görevli jandarma birimi, soruşturma savcılığı ve Anayasa Komisyonunun elinde bulunmaktaydı. Dosyadaki gizlilik kararlarından kaynaklı bu fotoğraflara ancak kanunen gizli bilgilere erişim hakkı verilmiş olanlar ulaşabilir. Dolayısıyla bu fotoğraflar ancak bu bilgilere ulaşma yetkisi olan biri veya birileri tarafından servis edilmiş olmalıdır.

Semra Güzel bundan iki gün sonra, 10 Ocak 2022 günü, kendisine yöneltilen isnatlara ilişkin “...*iktidar tarafından basına servis edilen kimi fotoğraflar üzerine sosyal medyada ve televizyonlarda hakkımda başlatılan karalama ve linç kampanyası ile ilgili kamuoyunu bilgilendirmek isterim*” şeklinde yazılı bir açıklama yayımladı.

Bu fotoğrafların yayımlanmasıyla birlikte adeta düğmeye basılmış gibi olağan bir Meclis Komisyonu çalışması olarak nitelendirilemeyecek bir süreç işletildi. Yaşanan süreci şu şekilde özetlemek mümkündür:

Fotoğrafların sosyal medyada yayımlanmasından dört gün sonra, **12 Ocak 2022 günü**, TBMM Anayasa ve Adalet Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanı, neredeyse tamamı söz konusu dosyadan çok önce komisyona ulaşmış olan ve görüşülmeyi bekleyen 1.200’ü aşkın dosya arasından fotoğrafların yer aldığı 3/1843 sayılı dosya ile yalnız fotoğrafların yer aldığı dosyayı dokunulmazlığın kaldırılması için yeterli bulmadığı için olsa

gerek bir gizli tanığın/itirafçının beyanının yer aldığı 3/665 sayılı bir diğer dosyayı görüşmek üzere karma komisyon üyelerini 20 Ocak 2022 Perşembe günü saat 11.00'de toplantıya çağırdı.

Karma Komisyon **20 Ocak 2022 günü** saat 11.00'de toplandı, sosyal medya paylaşımlarıyla Semra Güzel'i hedef gösteren, dolayısıyla tarafsızlığını kaybetmiş milletvekillerinin de içinde yer aldığı komisyon üyelerinin teklifiyle dosyaları incelemek üzere bir hazırlık komisyonu oluşturulmasına karar verildi.

Hazırlık Komisyonu aynı gün, yani **20 Ocak 2022 günü**, toplantıya çağrıldı. **20 Ocak 2022 günü** saat 17.00'de Hazırlık Komisyonu toplandı, komisyonun görev dağılımı yapıldı, Semra Güzel'den aynı gün savunma istenerek kendisine 28 Ocak 2022 tarihine kadar yazılı savunmasını yapması için süre verildi. Bir sonraki toplantının 31 Ocak 2022 günü yapılmasına, gelir ise Semra Güzel'in bu tarihte sözlü savunma yapabileceğine karar verildi.

Önceden karar verildiği biçimde, **31 Ocak 2022 günü** Hazırlık Komisyonu ikinci toplantısını yaptı. **2 Şubat 2022 tarihinde** Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Semra Güzel'i savunmak üzere Komisyon toplantısına katıldı, sözlü olarak savunmasını yaptı, Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılmasına karar verilmesi için haklı hiçbir neden olmadığını ifade etti.

Tartışmalar sonucunda **2 Şubat 2022 tarihinde**, yani komisyonun oluşturulmasından 13 gün sonra, oy çokluğuyla her iki fezleke için de Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılmasının Karma Komisyona teklif edilmesine karar verildi. Son olarak **18 Şubat 2022 tarihinde** Anayasa Adalet Karma Komisyonu, Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılmasına karar verdi.

A- ANAYASAYA AYKIRILIK YÖNÜNDEDEN

Siyasi saiklerle hareket etme

Anayasa ve İçtüzük hükümleri gereğince kurulan komisyonlar inceleme konusu talebin siyasi saiklere dayanıp dayanmadığını incelemek, yetki ve görevlerinde olup olmadığını tetkik etmek zorundadır. Temsili demokrasinin doğal sonucu olarak parlamentoda oluşan aritmetiğe göre meclis çoğunluğunu oluşturan iktidarın muhalefeti baskı altına alma, Anayasayı iktidar bloğunun çıkarlarına göre yorumlayarak siyasi saiklerden hareketle muhalefeti baskı altında tutma girişimleri demokratik hukuk sisteminin ve temsili demokrasinin özüne aykırıdır. Özellikle de Türkiye'de yargı bağımsızlık ve tarafsızlığının ortadan kalktığı göz önünde bulundurulduğunda dokunulmazlığın önemi daha da artmaktadır. Bu bağlamda komisyon, talebin siyasi saiklere dayanıp dayanmadığını değerlendirmek zorundadır. Aksi halde iktidara eklenmiş yargının verdiği talimatlı, siyasi kararlar ile iktidar bloğunun dokunulmazlıklarını kaldırılması sürecini art niyetli olarak kendi lehine işletmesi kaçınılmaz olacaktır.

Parlamentonun en çok oy alan üçüncü partisi olan Halkların Demokratik Partisinin aleyhine meclis aritmetiğini değiştirme, HDP'yi zayıflatma, etkisiz kılma, demokratik siyasetin dışına atma çabası ilerleyen bölümlerde ayrıntılı olarak açıklayacağımız üzere 7 Haziran 2015 seçimlerinden bu yana süregelen bir tutum olarak devam etmektedir. HDP'yi fiilen kapatmak

için vekillerimiz aleyhine, hukuken somut delillerden uzak, suçun yasal unsurlarını taşımayan, uydurma ve kumpas iddianamelerle davalar açılmaktadır. Hukuki hiçbir temeli ve dayanağı bulunmayan, tamamen siyasi saiklerle yapılan bu yargılamalar sonucunda cezalar verilmekte ve vekillikler düşürülmektedir. HDP Eş Genel Başkanları dâhil olmak üzere onlarca milletvekili hukuka aykırı bir şekilde hali hazırda araçsallaştırılan yargı eliyle tutuklanmıştır. Son 5 yılda 13 milletvekilimizin üyeliğini düşürülmüştür. Sadece mecliste değil irade gaspı ve darbe pratiği yerel yönetimlerde de kendini göstermiş neredeyse tüm HDP’li belediyeye kayıym atanmıştır. Tamamen iktidarın siyasi emellerine dayanan bu gelişmeler Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel’in özelinde bir kez daha karşımıza çıkmaktadır.

Tarafsızlık

Mevcut Adalet Bakanı Bekir Bozdağ, 20 Ocak 2022 tarihli Karma Komisyonun başkanlığını yapmış ve Semra Güzel ile ilgili iddialar hakkında aleyhe olan görüşünü belirtmiştir. Aleyhe görüş belirttikten bir süre sonra Adalet Bakanı görevine getirilmiş dolayısıyla Anayasanın 159’uncu maddesi uyarınca HSK’nin da başkanı olmuştur. Bu anlamda dokunulmazlık görüşmesi süreci hukuka aykırı bir hal aldığı gibi HSK Başkanının görüş bildirmiş olduğu bir dosyayla ilgili soruşturma makamları ve yerel mahkemelerin ne kadar tarafsız bir süreç yürütebileceği şaibeli bir hale gelmiştir. Yine Karma Komisyonun bir üyesi daha Semra Güzel’e ilişkin aleyhe paylaşımları ile tarafsızlığını yitirmiş durumdadır. Bu bağlamda yapılmış ve yapılacak olan her işlem hukuka aykırı olup dokunulmazlık dosyasının iade edilmesi gerekmektedir.

B- ESASA İLİŞKİN

1. Semra Güzel’in, ivedi olarak dokunulmazlığının kaldırılmasını gerektirecek bir neden yoktur.

3/665 sayılı Fezlekenin “Basın Soruşturma Numarası: 2018/9757”dir. Fezleke, 13.02.2019 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulmuştur. Yani fezleke üç yıldır komisyonun önündedir. Dosyayı inceleyecek herkesin göreceği gibi, dosyada 03.07.2018 tarihli gizli tanık/itirafçı beyanı ile fotoğraf teşhis tutanağından başka hiçbir bilgi yer almamaktadır. Yalnızca bir gizli tanık/itirafçı beyanına dayanarak, üstelik itirafçı beyanından üç buçuk yıl, fezlekenin TBMM Başkanlığına gelmesinden üç yıl sonra bir milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılmasının istenmesi yerleşik Anayasal ilkelerin tamamına aykırılık oluşturacaktır.

Söz konusu fotoğrafların yer aldığı 3/1843 sayılı Fezlekenin ise Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığınca başlatılan soruşturmasının numarası 2017/3975’tir. Adıyaman 1. Sulh Ceza Hâkimliğinin 10 Mayıs 2017 tarihli kararıyla HTS kayıtlarının incelenmesine karar verilmiştir. Dosyada kabaca; fotoğrafların Semra Güzel’e ait olduğu, telefon numarasının tespit edildiği, ve tespit edilen telefon numarasının HTS kayıtlarının incelendiği belirtilmektedir. Semra Güzel’in adı soyadı, telefon numarası, görüşmeleri tespit edildiği halde dokunulmazlığının olmadığı 2017 yılı Mayıs ayından, milletvekili seçildiği 24 Haziran 2018 tarihine kadar yani

bir yılı aşkın bir süre hakkında hiçbir işlem yapılmamıştır. Bırakınız iddianame hazırlanarak cezalandırılması istemiyle ceza davası açılmasını, bir yılı aşkın süre içerisinde ifadesine bile başvurulmamıştır.

Öyle anlaşılıyor ki, Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon, yıllardır elinde olan fezlekelerde yer alan bilgi ve belgeler üzerine değil, kendi elindeki bilgilerin basına servis edilmesinden sonra toplanmakta ve çalışmalarına başlamaktadır.

Fotoğrafların, güvenlik birimlerinin eline geçmesinden dört buçuk yılı aşkın bir sonra bir milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılmasının istenmesi, aslında ivedi bir gereksinimin olmadığını en açık kanıttır.

2. Kanımızca Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılması istemiyle Karma Komisyonun toplanması ve bir Hazırlık Komisyonu oluşturulması iktidar tarafından tahrik hatta dikte edilmiştir. Tamamen keyfi ve zamansız olan bu işlemler ile Semra Güzel'in yasama çalışmalarından alıkonulması amaçlanmaktadır.

Yasama dokunulmazlığının amacı, milletvekillerini keyfi ve asılsız ceza kovuşturmalarından ve tutuklamalarından korumaktır. Diğer bir ifadeyle, yasama dokunulmazlığının amacı, milletvekillerinin iktidar tarafından tahrik edilebilecek, keyfi, zamansız ve esassız ceza kovuşturmalarıyla, geçici bir süre için de olsa, yasama çalışmalarından alıkonulmasını önlemektir (*Kemal Gözler, Türk Anayasa Hukuku, Bursa Ekin Kitabevi Yayınları, 2000, s.297-331*)

Yasama dokunulmazlığı Anayasanın 83. maddesinde şu şekilde düzenlenmiştir:

“Seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen milletvekili, Meclisin kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz. Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali ve seçimden önce soruşturmasına başlanılmış olmak kaydıyla Anayasanın 14 üncü maddesindeki durumlar bu hükmün dışındadır. Ancak, bu halde yetkili makam, durumu hemen ve doğrudan doğruya Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirmek zorundadır

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi hakkında, seçimden önce veya sonra verilmiş bir ceza hükmünün yerine getirilmesi, üyelik sıfatının sona ermesine bırakılır; üyelik süresince zamanaşımını işlemez”.

Anayasa Mahkemesi, çok yakın tarihli, HDP milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun başvurusu üzerine verdiği 1.7.2021 tarih ve Bireysel Başvuru No: 2019/10634 sayılı kararında yasama dokunulmazlığı ile ilgili çok ayrıntılı değerlendirmelerde bulunmuştur:

“61. Kamu otoritelerinin kanuna dayalı olarak ve anayasal açıdan meşru birtakım amaçlarla siyasi faaliyetlere çeşitli sınırlamalar getirmesi mümkündür. Ancak milletvekillerinin yasama faaliyetleri Anayasa'da özel olarak koruma altına alınmıştır. Anayasa koyucu bu hükümlerle halkın siyasi iradesinin engellenmemesini ve hakkın özünün etkisiz hâle getirilmemesini hedeflemiştir (Kadri Enis Berberoğlu (2), § 60; Mustafa Ali Balbay, § 129; Sebahat Tuncel (2), § 42; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, § 72).

63. Demokratik temsil değerlerinin hayata geçirilebilmesi bakımından oldukça önemli güvenceler olan yasama bağımsızlıkları yüzyıllar süren anayasal mücadeleler sonucunda elde edilmiş anayasal kazanımlardır (AYM, E.2017/124, K.2018/9, 14/2/2018) . Bu güvencelerden yasama dokunulmazlığı, Meclisin rızası olmaksızın gözaltına alma ve tutuklama gibi ağır müdahaleler de dâhil olmak üzere ceza muhakemesi işlemlerinin uygulanmasına karşı suç işledikleri iddia edilen parlamento üyelerine tanınmaktadır. Hukukumza ilk kez 1876 Kanun-i Esasisi'nin 79. maddesi ile giren yasama dokunulmazlığı kurumu, geçirdiği bazı değişikliklere karşın 1921 Teşkilât-ı Esasiye Kanunu hariç sonraki anayasaların tamamında korunmuştur (Kadri Enis Berberoğlu (2), § 73).

64. Anayasa'nın 83. maddesinde hükme bağlanmış olan yasama dokunulmazlığı mutlak bir güvence olmayıp milletvekilinin parlamentodaki fiziki katılımını imkânsız kılacak zamansız ceza hukuku tasarruflarından geçici olarak koruma sağlar. Anayasa'nın 83. maddesine göre milletvekilliği statüsünün sona erdiği yahut aksi yönde bir parlamento kararının verildiği andan itibaren herkes gibi milletvekili de yargılanabilir (Kadri Enis Berberoğlu (2), §§ 74, 75).

65. Bu türden bir dokunulmazlığın iç içe geçen iki tür işlevi vardır: Yasama dokunulmazlığı ile ilgili kuralların varlığı her şeyden önce temsili demokrasi ilkesini koruma ihtiyacına dayanmaktadır. Dokunulmazlık asıl olarak milletvekillerine bir ayrıcalık sağlamayı değil onların şahsında yasama işlevinin korunmasını ve böylece kamu yararının sağlanmasını amaçlar (AYM, E.2017/124, K.2018/9, 14/2/2018; Kadri Enis Berberoğlu (2), § 75). İkinci olarak yasama dokunulmazlığı özellikle Mecliste azınlıkta kalan ve muhalif milletvekillerinin keyfi bir ceza kovuşturması ile geçici bir süre için de olsa yasama çalışmalarını yapmaktan alıkonulabilmesinin önüne geçmeyi amaçlar ve halkın seçilmiş temsilcileri olarak gereksiz müdahale kaygı ve baskısı taşımaksızın demokratik işlevlerini güvenceli bir biçimde ve gereği gibi yerine getirebilmelerini sağlar. Böylece milletvekillerinin halkın iradesini Meclise tam olarak yansıtarak millî iradenin eksiksiz gerçekleşmesi sağlanmaya çalışılır (AYM, E.1994/21, K.1994/40, 21/3/1994; Kadri Enis Berberoğlu (2), § 74).

66. Anayasal bir kurum olan yasama dokunulmazlığı milletvekillerinin bir engelle karşılaşmadan yasama faaliyetlerine serbestçe katılmalarını sağlamaya yönelik bir koruma mekanizması sunduğundan bunun temsili demokrasinin işleyişi bakımından önemli bir işleve sahip olduğu kabul edilmektedir. Bu sebeple anayasa yargısına hâkim olması gereken hak eksenli yaklaşım yasama dokunulmazlıklarına ilişkin anayasal kuralların yorumlanması için de geçerli olmalıdır. Nitekim Anayasa Mahkemesi önceki kararlarında bu yaklaşımın bir sonucu olarak Anayasa'nın 83. maddesine getirilen istisnaların -Anayasa'nın 67. maddesinde güvence altına alınan seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkı da dikkate alındığında- dar ve özgürlük lehine yorumlanması gerektiğini ifade etmiştir (Mustafa Ali Balbay, § 114; Mehmet Haberal, B. No: 2012/849, 4/12/2013, § 99; Kadri Enis Berberoğlu (2), § 91)."

Elbette yasama dokunulmazlığı mutlak değildir. Yasama dokunulmazlığının istisnaları bizzat Anayasa tarafından öngörülmüştür. Bunlar, ağır cezayı gerektiren suçüstü halî ve seçimden önce soruşturmasına başlanılmış olmak kaydıyla Anayasanın 14. maddesindeki durumlardır. Ancak Anayasa Mahkemesinin yukarıda belirtilen Ömer Faruk Gergerlioğlu kararında da belirttiği gibi, esasen Anayasanın 14. maddesinin hangi suçları kapsadığı da tam olarak anlaşılammaktadır.

"88. Sonuç olarak Anayasa'nın 14. maddesinin birinci fıkrasının metni, Anayasa'nın 83. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Anayasanın 14 üncü maddesindeki durumlar" ibaresini,

dolayısıyla da Anayasa'nın 14. maddesinin birinci fıkrası kapsamına girmesi nedeniyle yasama dokunulmazlığı dışında bırakılan suçları salt yargı organlarının kararlarıyla anlamlı bir şekilde belirlemeye ve böylece belirlilik ve öngörülebilirliği sağlayacak şekilde yorumlamaya elverişli değildir.

103. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın 14. maddesinin üçüncü fıkrasından ve Anayasa'nın seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkını düzenleyen 67. maddesinin üçüncü fıkrası hükümlerinden hareketle Anayasa'nın 83. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Anayasanın 14 üncü maddesindeki durumlar" ibaresinin kapsamına hangi suçların girdiği konusunda kanun koyucunun düzenlemesi dışında yargı organlarıncı yapılan yorumlarla belirlilik ve öngörülebilirliği sağlamanın mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır."

Dolayısıyla, yasama dokunulmazlığının istisnaları bile tartışmalı iken salt basında yer alan fotoğraflar üzerinden Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılmak istenmesi, yasama çalışmalarından uzaklaştırılması dışında hiçbir şeye hizmet etmeyecektir.

Nitekim AIHM, 1 Şubat 2022 tarihinde açıkladığı Encü/Türkiye kararı ile HDP'li 40 milletvekilinin, 20 Mayıs 2016 tarihinde dokunulmazlıklarının kaldırılması ve yargılanmaları nedeniyle ifade hürriyetlerinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesi'nin ihlal edildiğinin altını çizen mahkeme, dokunulmazlıkların Anayasa'ya "aykırı" şekilde kaldırıldığına hükmetmiştir. Ayrıca, milletvekili iken tutuklanan davalıların serbest bırakılması ve yeniden yargılanmasına karar vermiştir. Anayasa'nın 90. maddesine göre usulüne uygun yürürlüğe girmiş uluslararası sözleşmeler Türkiye açısından bağlayıcıdır. AIHM'nin Encü/Türkiye kararı önümüzdeyken bir kez daha siyasi emellerle bir milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılması, hem AIHS hem de Anayasaya aykırı davranmayı peşinen kabul etme anlamına gelecektir.

3. Semra Güzel bir milletvekili olarak oldukça başarılı çalışmalarda bulunmuştur. Dokunulmazlığının kaldırılması ile yasama faaliyetleri engellenmiş olacaktır.

Hazırlı Komisyonu toplantılarında da belirttiğim gibi Semra Güzel TBMM'nin en çalışkan vekillerinden biridir. Milletvekili olarak görev yaptığı şimdye kadar;

Asgari Ücretin Vergi Dışı Bırakılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinden 2429 Sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine kadar, Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinden Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifine kadar, Korona Virüs Salgınıyla (COVID-19) Mücadele Kapsamında Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifinden 634 Sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 24'ncü Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifine kadar pek çok konuda Yasa teklifi sunmuştur.

Yine bu süre içerisinde 273 soru önergesi sunmuştur. Semra Güzel kamuoyunun yakından takip ettiği neredeyse her konuda soru önergesi sunmuştur. Bunlardan bir kaç örnek vermek gerekirse;

- Sağlık çalışanlarına yönelik şiddet vakalarına ve önleyici tedbirlere ilişkin

- Sağlık Bakan Yardımcısı ile ilgili iddialara ilişkin
- Sosyal Güvenlik Kurumunun bazı ilaçlara ödeme yapmayı durdurduğu iddialarına ilişkin
- Kurban Bayramı öncesi yapılan et ithalatı ile bu etlerdeki şarbon ve diğer hastalık tehditlerine ilişkin
- Bitlis Hizan'da şarbon teşhisi konulan bir çocuğun hayatını kaybetmesine ilişkin
- Sağlık çalışanlarına yönelik şiddete ve alınan önlemlere ilişkin
- Diyarbakır ilinin Bağlar ilçesinde bir okulda okul üniformaları olmadığı gerekçesiyle öğrencilerin topluluk içinde rencide edilerek eve gönderildiği iddiasına ilişkin
- Muş F Tipi Cezaevi'nde hayatını kaybeden hasta ve yaşlı bir hükümlüye ve hasta mahpuslara ilişkin,
- Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesinde bazı katların boşaltılmasıyla ilgili iddialara ilişkin
- HDP'nin aday başvuru sürecinin baskı altında yapıldığı iddiasına ilişkin
- Kayyumlar tarafından yönetilen bazı belediyelerde Sayıştay tarafından yapılan tespitlerin soruşturulmasına ilişkin
- Diyarbakır Hani İlçe Belediyesince alacaklı işçilerin ücretlerinin ödenmeme nedenine ilişkin
- Cezaevlerindeki ağır hasta hükümlülerin durumlarına ilişkin
- Malatya'da eski eşinden şiddet gören bir kadının emniyet birimlerine yaptığı başvuruların sonuçsuz kaldığı iddiasına ilişkin
- Malatya'da son dönemde yaşanan kadına yönelik şiddet vakalarına ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi için yapılan çalışmalara ilişkin
- Bazı seçmen kayıtlarında usulsüzlük yapıldığı iddiasına ilişkin
- Diyarbakır'da bir düğün konvoyuna yapılan müdahaleye ilişkin
- Elazığ'da bulunan bir hastanede Türkçe bilmeyen hastalar için kullanılan dil kartlarına ilişkin
- Yoksulluk sınırının altındaki hane halkı sayısına, sosyal yardımlara ve Diyarbakır'da sosyal yardım alan vatandaşlara gönderilen bir kısa mesaja ilişkin
- Diyarbakır Çocuk Cezaevi'nde gerçekleşen istismar vakasıyla ilgili olarak konudan haberdar olduğu iddia edilen görevliler hakkında yapılan işlemlere ve çocuk cezaevlerine ilişkin
- Hasta tutukluların tutuksuz yargılanması önerisine ve Akhisar T Tipi Cezaevinde bulunan hasta bir tutuklunun tedavisine ilişkin
- Adana'da yapılmak istenen bir etkinliğin yasaklanmasına ilişkin
- Diyarbakır'da bulunan bir park alanına inşaat yapılmasına ilişkin
- Edirne F Tipi Kapalı Cezaevi'nde yaşandığı iddia olunan hak ihlallerine ve açlık grevindeki mahkûmlara yönelik uygulamalara ilişkin
- Diyarbakır'ın Çermik ilçesinde bazı devlet görevlilerinin AK Parti Belediye Başkan adayı ile beraber seçim çalışması yürüttükleri iddiasına ilişkin
- Diyarbakır Büyükşehir Belediyesine kayyum atandıktan sonra yapılan taşınır ve taşınmaz mal satışlarına ve Belediyenin bu süreçteki borçlanmalarına ilişkin
- Cezaevlerinde anneleriyle beraber kalan bebek ve çocuklara yönelik psikososyal desteklere ve annelerin tutuksuz yargılanabilmesi için çalışma yapılmasına ilişkin
- Kadına yönelik şiddete ve kadın cinayetlerine karşı üretilen politikalara ilişkin
- Tekirdağ F Tipi Cezaevinde kalan hasta bir tutuklunun ailesi ile görüştürülmediği ve hücrede tutulduğu iddiasına ilişkin

- Türkiye genelinde Yüksek Seçim Kuruluna yansıyan geçersiz oy sayısına ve geçersiz oyların tekrar sayılması yönünde yapılan itirazlara ilişkin
 - Güvenlik gerekçesiyle bazı alt geçitlerin kullanılamamasından dolayı yaşanan sıkıntılara ilişkin
 - Katıldığı bir televizyon programındaki ifadeleri sebebiyle hakkında hapis cezası verilen bir kadına ve çocuğuyla birlikte hapishanede kalan kadınlara ilişkin
 - Bir partinin eş genel başkanının babasının tarlasını sürmesine izin verilmediği iddiasına ilişkin
 - OHAL İnceleme Komisyonunun başvuru inceleme kıstaslarına ve inceleme sürecinin hızlandırılması talebine ilişkin
 - Bir partinin gençlik meclisi üyelerinin piknik yapmalarının engellendiği iddiasına ilişkin
 - 31 Mart Mahalli İdareler Seçimlerinde Anadolu Ajansı'na seçim sonuçlarıyla ilgili veri akışını sağlayan kaynağa ve veri akışının kesintiye uğramasına ilişkin soru önergeleri sunmuştur.

Semra Güzel bu süre içerisinde Meclis Araştırma Komisyonu Kurulmasına ilişkin olarak verilen 466 önergeye imza vermiştir. Bunlardan 36 tanesinin ilk imzacısıdır. Bu önergeler de şunlardır:

Dönem	Esas No	Tarihi	Meclis Araştırması Önergesinin Başlığı ve Özeti
27	10/5290	28.12.2021	2011'de Şırnak'ın Uludere ilçesinde düzenlenen operasyonun tüm yönleriyle değerlendirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
27	10/5281	16.12.2021	Diyarbakır'ın Sur ilçesinde ilan edilen sokağa çıkma yasakları sırasında yaşananlara ilişkin iddiaların araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
27	10/5223	14.12.2021	TÜİK'in yayımladığı verilere ilişkin iddiaların araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
27	10/5140	25.11.2021	Engelli kadın ve kız çocuklarının sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
27	10/4759	03.09.2021	Cezaevlerindeki hak ihlali iddialarının araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
27	10/4307	04.05.2021	Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinde gerçekleştiği iddia edilen usulsüzlüklerin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
27	10/3800	15.02.2021	Pandemiyle artan kadın işsizliği ve yoksulluğunun araştırılarak gerekli politikaların ve önlemlerin geliştirilmesini sağlamak amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
27	10/3542	03.12.2020	Türkiye'de cinsel istismara maruz kalan engelli kadın ve çocukların sorunlarının tespit edilerek bu sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/3483 20.11.2020 Diyarbakır'da artan kadına karşı şiddet olaylarının tespit edilerek bu konuda önleyici politikalar belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/3286 09.10.2020 Kadın sağlık çalışanlarının sorunlarının araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/3232 04.09.2020 Sağlık ve sosyal haklara erişimde yoksulların ve dezavantajlı grupların karşılaştıkları engellerin ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/3059 30.06.2020 Demokratik Toplum Kongresi'ne yönelik yaptırımların gerekçelerinin belirlenmesi ve çeşitli iddiaların araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/2769 11.04.2020 Koronavirüs testlerinde bölgeler arasında ayrımcılık yapıldığı iddialarının araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/2753 23.03.2020 Sağlık sisteminin koronavirüs salgınına karşı yeterli olup olmadığı araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/2684 10.03.2020 Çin'de ortaya çıkan corona virüsünden korunmak için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/2603 26.02.2020 Çin'de ortaya çıkan corona virüsünden korunmak için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/2330 06.01.2020 Diyarbakır'da uyuşturucu madde kullanımının nedenlerinin incelenerek kullanımla etkin mücadele için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/2305 25.12.2019 DEDAŞ'ın verdiği elektrik dağıtım hizmetinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/2176 26.11.2019 Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki işsizlik sorunun tüm yönleriyle araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/2171 25.11.2019 Kadın cinayetlerinin ve kadına karşı şiddetin tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/2043 31.10.2019 HDP'li bazı belediyelere yönelik yaptırımların ve belediye eş başkanlarına yönelik gerçekleştirilen işlemlerin incelenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/1809 01.10.2019 Mevsimlik tarım işçilerinin sorunlarının araştırılması ve gerekli tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/1650 02.05.2019 Bazı mezarlıklarda ortaya çıkan yıkımın nedenlerinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/1318 29.05.2019 Kadınların iş gücüne katılımını etkileyen faktörlerin araştırılarak kadın istihdamının artırılması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/1315 29.05.2019 Şehir hastaneleri modelinin incelenerek problemler alanların tespit edilmesi ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/1225 16.05.2019 Doktorlara uygulanan performans sisteminin ortaya çıkardığı sorunlara dair çözüm önerileri üretmek amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/1215 15.05.2019 İş kazalarından kaynaklanan ölümlerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/1214 15.05.2019 Gençlerin istihdam sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması kurulmasına ilişkin önergesi

27 10/1137 08.05.2019 Maden alanlarındaki iş kazalarının nedenlerinin araştırılarak gerekli tedbirlerin ve denetim mekanizmalarının tespiti amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/920 04.02.2019 SMA ve ALS hastalarının ilaç ve tedaviye erişimde yaşadıkları sorunların araştırılarak yaşanan mağduriyetlerin giderilmesi için alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/615 04.12.2018 İlaç erişiminde yaşanan tüm sorunların incelenerek sağlık hakkının temin edilmesi için bu sorunların çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/541 22.11.2018 Çocukların maruz kaldığı hak ihlallerinin incelenerek bu ihlallerin ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlerin saptanması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/540 22.11.2018 Kadına yönelik şiddetin önlenmesi ile kadın hakları alanında ulusal ve uluslararası mevzuatın gereklerinin yerine getirilmesini sağlamak amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/397 05.11.2018 Otizm, down ve diğer gelişim bozukluklarının yaygınlık durumunun tespit edilerek bunlara sahip bireylerin ve ailelerinin sorunlarına çözümler üretilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/362 23.10.2018 Türkiye'de futbol alanındaki ırkçı ve ayrımcı nitelikteki olayların incelenerek bu olayların yinelenmemesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

27 10/117 18.09.2018 Son dönemde görülen şarbon vakalarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

Semra Güzel yeni ve genç bir vekil olarak TBMM kürsüsünü de oldukça sık kullanmış, pek çok yasa teklifi ve önerge üzerine hazırlıklar yapmış ve konuşmuş, katıldığı komisyon toplantılarında da yaptığı hazırlıklar doğrultusunda görüşlerini paylaşmıştır.

Semra Güzel bu süre içerisinde gündem dışı, yasa teklifleri ve önergeler üzerine 76 ayrı konuşma yapmıştır.

4. Gidiş amacı göz önünde bulundurulmadan salt PKK'lilerle fotoğrafı olduğu için bir kişinin örgüt üyeliği ile suçlanması ve bu kişi milletvekili ise dokunulmazlığının kaldırılmasının istenmesi adalet ve hakkaniyetle bağdaştırılmaz.

Semra Güzel, resimlerinin basın yayın organlarında yayımlanması ve bunun bir linç kampanyasına dönüştürülmesi üzerine yaptığı yazılı açıklamada,

"...Hatırlarsak, 2013 yılında mevcut iktidarın da taraf olduğu bir çözüm ve barış sürecinde silahlar susmuş, çatışmalar durmuştu. Bu süreçte taraflar arasında bir mutabakat oluşmuş, devlet yetkilileri ve çeşitli heyetler tarafından haberde bahsedilen bölgelere gidiş-gelişler yaşanmıştır. Bunların hepsi mevcut iktidarın bilgisi ve onayı çerçevesinde gerçekleşmiş, Türkiye toplumu ve kamuoyu da buna tanıklık etmiştir.

Söz konusu fotoğraflara gelince... Volkan Bora ile üniversite yıllarımda tanıştım ve bir süre arkadaş olarak görüştüm. Kendisi ile yaşadığımız duygusal yakınlık sonucunda, aileler arasında yaptığımız bir tören sonrasında sözlendik.

Volkan Bora gazetecilik yaparken, 2009 sonlarında maruz kaldığı soruşturma ve davalar neticesinde yurtdışına gitmek zorunda kaldı. Ulaşmaya çalışmama rağmen, 2014 yılına kadar kendisiyle hiçbir şekilde görüşemedik.

2013-2015 yılları arasında başlatılan çözüm ve barış sürecinin olumlu havası içerisinde çocuklarını, annelerini, babalarını ve sevdiklerini görmeye çalışan birçok kişi gibi ben de Volkan Bora'ya ulaşmaya çalıştım. Bahsi geçen bölgeye gittiğimde iki kadın tarafından karşılandım. Bana güvenlik koşulları nedeniyle kendi kıyafetlerinden giymem gerektiği söylendi. Bir süre bekledikten sonra orada olduğumu öğrendim ve görüştük. İşte basına servis edilen fotoğraflar bu görüşmeye ait fotoğraflardır.

Sadece benim değil milyonlarca insanın geleceğe dair umutlandığı ve barışı arzuladığı bir süreçte, bizatihi hükümetin karşı tarafla görüşmeler yaptığı göz önüne alınırsa, bu fotoğrafların bugün hakkımda yürütülen karamalara, kumpas girişimlerine ve suçlamalara dayanak yapılmaya çalışılması kabul edilemez.

2014 yılı içerisinde kamu alanında görev yapmaktaydım ve hiçbir siyasi partiye üyeliğim yoktu." Demıştır.

Semra Güzel yaptığı yazılı açıklamada, yalnız kendisinin değil milyonlarca insanın geleceğe umutla baktığı, barışı arzuladığı ve Çözüm Süreci olarak adlandırılan süreçte PKK kamplarına sözlüsünü ziyaret etmek için gittiğini ifade etmektedir. Ortalama zekâyâ sahip her vatandaş, önyargularından sıyrılarak bu resimlere baktığında gerçekten iki kişi arasındaki duygusal yakınlığı görecektir. İncelenen dosyada bu resimlerin çözüm süreci dışında bir tarihte

çekildiğini gösteren hiçbir kanıt olmadığına göre, resimlerin bu tarihte çekildiğinin kabulü gerekir.

PKK üyesi olmayan ancak farklı zamanlarda, farklı amaçlarla PKK kamplarını ziyaret etmiş başkaca kişiler olmuştur ve bu kişilerle ilgili hiçbir soruşturma başlatılmamıştır. Bu durum, bugüne değin bir kişinin PKK kamplarına gitmesinin değil, gidiş amacına göre suç olarak nitelendirildiğini veya nitelendirilmediğini göstermektedir.

Örneğin PKK'nin silahlı örgüt üyelerinin Türkiye sınırları dışına çekeceğini duyuracağı Nisan 2013'teki basın toplantısına Türkiye ve dünyadan yüzlerce gazeteci katılmıştır. BBC, Reuters, CNN, El Cezire, AP gibi uluslararası medya kuruluşları ile Show TV, CNN Türk, Anadolu Ajansı gibi yerli kuruluşların temsilcileri PKK kamplarında gerçekleştirilen basın toplantısına katılmış, öncesi ve sonrasında PKK'lilerle röportajlar yapmıştır. Bu medya kuruluşlarının hiçbir üyesi hakkında soruşturma başlatılmamış, ceza davası açılmamıştır. Bu tarihten önce de sonra da yüzlerce gazeteci benzer ziyaretler gerçekleştirmiş, ancak bu haberleri yapanlar hakkında da soruşturma başlatılmamış, ceza davası açılmamıştır.

Ya da çok sayıda insan hakları örgütü üyesi, siyasetçi, gazeteci, farklı tarihlerde PKK tarafından esir alınan/kaçırılan asker, polis, köy korucusu veya sivilleri teslim almak için PKK kamplarına gitmiş veya PKK'lilerle görüşmüştür. Ancak bu insani girişimler de, haklı ve doğru biçimde, hiçbir soruşturmaya tabi tutulmamış, bu kişilerin cezalandırılması için davalar açılmamıştır.

İnsan Hakları Derneğinin 9 Mayıs 2013 tarihinde yayımladığı rapora göre;

"05 Ağustos 1991 tarihinde Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi Samanlı Jandarma Karakolu'na baskın düzenleyen PKK militanları eylem sonrası 7 askeri alıkoydu.

Askerler Mehmet Çiçek, İbrahim Doğan, Hüseyin Ören, Vahit Çiftçi, M. Ali Öz, İdris Şahin ve İbrahim Kubatoğlu, 18 Ekim 1991 tarihinde götürüldükleri Zagros Dağları'nda kendilerini görüntülemek isteyen bir grup gazeteciye teslim edilerek serbest bırakıldı.

**Ağustos 1991 tarihinde Türkiye'nin Irak'ın kuzeyine düzenlediği ilk sınır ötesi operasyonda meydana gelen bir çatışmada Adıyamanlı er Nurettin Demir PKK militanları tarafından esir alındı.*

Nurettin Demir, 19 Ekim 1991 tarihinde daha önce Hakkari'nin Şemdinli İlçesi Samanlı Karakolu'nda esir alınan 7 askerler birlikte serbest bırakıldı.

**25 Ekim 1991 tarihinde Hakkari'nin Çınarlı ve Çayırly köyleri arasındaki jandarma karakoluna baskın düzenleyen PKK militanları eylem sonrası jandarma erler Şenol Oral, Şeref Önder ve Eyüp Kabataş'ı alıkoydu.*

Alınan 3 asker, 20 Nisan 1992 tarihinde aralarında gazeteciler ve Kızılhaç Irak Temsilcilerinden Shilip Hochstrasse'nin de bulunduğu Kızılhaç ekibine teslim edilerek serbest bırakıldı.

**27 Ekim 1991 tarihinde Siirt'in Pervari İlçesi Okçular Köyü karakoluna baskın düzenleyen PKK militanları, eylem sonrası jandarma er Kemal Özgenç'i yanlarına alarak olay yerinden uzaklaştı.*

Kemal Özgenç, 20 Nisan 1992 tarihinde aralarında gazeteciler ve Kızılhaç Irak Temsilcilerinden Shilip Hochstrasse'nin de bulunduğu Kızılhaç ekibine teslim edilerek serbest bırakıldı.

**20 Kasım 1991 tarihinde Şırnak'ın Balveren Beldesi Milli Jandarma Karakolu Komutanı olan Astsubay Yener Soylu, bir kahvehanede oturduğu sırada PKK militanı olduğu belirtilen 3 kişi tarafından alıkonuldu.*

Yener Soylu, 20 Nisan 1992 tarihinde aralarında gazeteciler ve Kızılhaç Irak Temsilcilerinden Shilip Hochstrasse'nin de bulunduğu Kızılhaç ekibine teslim edilerek serbest bırakıldı.

**25 Aralık 1991 Şırnak'ın Cudi Dağı eteklerinde bulunan Dereler Jandarma Bölük Komutanlığı'na yönelik bir eylem düzenleyen PKK Militanları, eylem sonrası henüz birliğe yeni atanan Asteğmen Kadir Yüksel'i de yanlarına alarak olay bölgesinden uzaklaştı.*

Asteğmen Yüksel, 20 Nisan 1992 tarihinde aralarında gazeteciler ve Kızılhaç Irak Temsilcilerinden Shilip Hochstrasse'nin de bulunduğu Kızılhaç ekibine teslim edilerek serbest bırakıldı.

**02 Aralık 1992 İzin için gittikleri İstanbul'dan bir otobüs firmasıyla Siirt'te dönen Siirt Orduevi'nde görevli erler Üzeyir Mahmut Orhan ve Şeref Karaman Diyarbakır Silvan arasında yol kesme eylemi yapan PKK militanları tarafından alıkonuldu. Aynı eylemde Bitlis'ten Antalya'daki birliğine gitmekte olan Cemal Alagöz aldı asker de militanlar tarafından alıkonuldu.*

Alıkonulan 3 asker aylar sonra Diyarbakır kırsalındaki PKK kampına giden iki gazeteciye teslim edilerek serbest bırakıldı.

**14 Haziran 1995 Hakkâri'nin Semdinli İlçesi'ne bağlı Ortaklar Jandarma Karakolu'na baskın düzenleyen PKK militanları, çatışma sonrası 5 askeri esir aldı. Erlerin isimler şunlar; İsmail Başaran, Tuncay Kavaklıoğlu, Ramazan Çelik, Mehmet Sıkılğan, Hakan Pusat.*

Askerden İsmail Başaran ve Mehmet Sıkılğan Ağustos 1996 tarihinde serbest bırakılırken, Ramazan Çelik, Tuncay Kavaklıoğlu, Hakan Pusat ise 8 Aralık 1996 tarihinde Zeli Kampı'na giden RP Milletvekili Fethullah Erbaş ile aralarında İHD ve MAZLUMDER'in de bulunduğu sivil örgütlerden oluşan bir heyete teslim edilerek serbest bırakıldı.

**04 Temmuz 1995 tarihinde Hakkari'nin Şemdinli İlçesi Aşağı Kayalar meydana gelen bir çatışmada Jandarma Çavuş Tevfik Öztürk, PKK militanları tarafından esir alındı.*

Tevfik Öztürk 8 Aralık 1996 tarihinde Refah Partisi (RP) milletvekili ve sivil toplum örgütlerinden oluşan bir heyete teslim edilerek serbest bırakıldı.

**Sedat Ağca adlı asker (1995 yılında PKK tarafından alıkonulduğuna ve 8 Aralık 1996 tarihinde RP Milletvekili Fethullah Erbaş ve insan hakları kuruluşlarından oluşan heyete teslim edildiğine yönelik birçok kaynaktan bilgi var ancak, olay tarihi ve yerine ilişkin yeterli bilgiye ulaşamadı)*

**18 Temmuz 2005 tarihinde Erzincan karayolunu akşam saatlerinde kesen HGP militanı araçları durdurarak kimlik kontrolü yaptı. Kontrol sırasında izne giden sivil kıyafetli*

jandarma komando er Coşkun Kırandı'yi alıyordu. Kırandı, 4 Ağustos 2005 tarihinde Dersim'in Kutu Deresi bölgesindeki Güleç Köyü kırsalında kendisini almaya giden sivil heyete teslim edildi. Kırandı'yi teslim alan İHD Bölge Temsilcisi Mihdi Perinçek, dönemin İHD Diyarbakır Şube Başkanı Selahattin Demirtaş, Dersim Belediyesi İl Encümeni Özgür Söylemez, sanatçı Ferhat Tunç, gazeteci Umur Hozatlı ile erin teslim edilmesini izleyen Doğan Haber Ajansı (DHA) ve Reuters Haber Ajansı muhabiri Ferit Demir, Anadolu Ajansı (AA) muhabiri Haydar Toprakçı, Dicle Haber Ajansı (DİHA) muhabiri Rüştü Demirkaya hakkında "örgüt propagandası yapmak" iddiasıyla Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açıldı.

**9 Ekim 2005 tarihinde Şırnak'ın İdil İlçesi'nde yol kesen bir grup HPG militanı, polis Hakan Açıl'ı alıyordu. Açıl, 110 gün sonra 27 Ocak 2006'da Federal Kürdistan Bölgesi Zaxo kenti yakınlarında İHD ve MAZLUMDER heyeti ile birlikte gelen babası Muammer Açıl'a teslim edildi.*

**21 Mayıs 2007 tarihinde Bingöl'ün Yayladere İlçesi'ne bağlı Korlu Köyü'nde Sıraç Erdin (47) ile Vedat Kınanç'ın (29) orman kesimi yaparken bir grup HPG'li tarafından alıkonuldu.*

**22 Ekim 2007 tarihinde HPG'liler, Hakkari'nin Yüksekova İlçesi'ne bağlı Dağlıca (Oremar) Taburu'na düzenledikleri baskının ardından 8 askeri alıyordu. PKK, 8 askeri, Federal Kürdistan Bölge Hükümeti İçişleri Bakanı Hacı Mahmut Osman, Uluslararası Tolerans Başkanı Kerim Sincari ile kapatılan DTP'nin milletvekilleri Osman Özçelik, Aysel Tuğluk ve Fatma Kurtulan'dan oluşan heyetle imzalanan protokolle 4 Kasım'da teslim etti. 8 asker serbest bırakıldıktan sonra Van Jandarma Asayiş Kolordu Komutanlığı Askeri Savcılığı'na sorgulandı. 8 asker, "Suçun vasıf ve mahiyeti askeri disiplini aşırı derecede sarsmış olması, büyük zararlar doğuran emre itaatsizlikte ısrar suçunun işlendiğini gösteren kuvvetli delillerin bulunması ve izinsiz olarak başka ülkenin topraklarına geçmek" şeklinde iddialar ile 12 Kasım'da tutuklandı.*

**02 Eylül 2012 tarihinde AKP Hakkari İl Başkanı Abdulmecit Tarhan akşam saatlerinde HPG militanları tarafından alıkonuldu.*

Tarhan, 4 Ekim 2012 tarihinde Federal Kürdistan Bölgesi'nde PKK'nin kontrolündeki alana giden İHD ve MAZLUM-DER heyetine teslim edilerek serbest bırakıldı.

**08 Eylül 2012 tarihinde Bitlis İli Merkez Çeltikli Köyü yakınlarında köydeki evlerine gitmekte olan Mehmet Kasım Ariç, Naif Kırşen ve Zübeyir Menek isimli köy korucuları HPG militanları tarafından alıkonuldu.*

Korucular İHD Bitlis Temsilciliği'nin girişimleri sonucu 20 Eylül 2012 tarihinde serbest bırakıldı."

Yukarıda bir kısmına yer verdiğimiz raporun ayrıntılarına <https://www.ihd.org.tr/1990-2012-pkk-mltanlari-tarafindan-alikonulanlar-rapor/> adresinden ulaşılabilir.

Özetle bir kimsenin PKK kamplarına gitmiş olması tek başına soruşturma konusu olamaz. Bu kamplara giden herkes PKK'nin üyesi olarak nitelendirilemez. Nitekim ne haber peşinde koşan gazeteciler ne de alıkonulmuş askerleri teslim almaya giden siyasetçilerle insan hakları kuruluşlarının temsilcilerine PKK üyeliği suçlaması yöneltilmemiştir. Semra Güzel'in, sözlüsünü ziyaret için ve çözüm sürecinde örgüt kamplarını ziyaret etmesinin de esasen bu ziyaretlerden hiçbir farkı yoktur.

5. Yalnızca sözlüsü ile çektiği fotoğraflar ve üç satırlık gizli tanık/itirafçı beyanıyla Semra Güzel'in örgüt üyeliği ile suçlanması hakkaniyete uygun değildir.

Uzunca bir süredir iktidar bloğunca HDP'ye yönelik ayrımcı politikalar yürütülmektedir. 15 Temmuz darbe girişimini Allah'ın lütfu olarak nitelendiren siyasi iktidar, açıkça söylemek gerekirse binlerce HDP'liyi siyasi soykırım operasyonlarıyla tasfiye etmek istemiştir. Dokunulmazlığı kaldırılan milletvekilleri, tutuklanan onlarca milletvekili, yüzlerce belediye başkanı ve meclis üyesi, binlerce parti üyesi ve yöneticisi ve son olarak HDP aleyhine açılmış kapatma davası nedeniyle HDP bu sürece siyasi soykırım operasyonları demektedir. Bu tasfiye politikasını gerçekleştirebilmek için tüm uluslararası hukuk kuralları rafa kaldırılmış, Anayasa Mahkemesi ve AİHM kararları bile uygulanmamıştır. Bu konseptin son örneği ise Semra Güzel şahsında gerçekleştirilen düşmanca saldıdır. Çünkü linç kampanyası boyunca kurulan söylemler yalnız Semra Güzel'e değil aynı zamanda HDP'ye yönelmiştir. Bugün görüşülmekte olan dokunulmazlığın kaldırılması dosyaları da hukukun araçsallaştırılmasının tipik örneklerini oluşturmaktadır.

Hukukun, özellikle muhalefet milletvekillerinin bertaraf edilmesi için araçsallaştırılması, hem Anayasa Mahkemesi kararlarında hem de AİHM kararlarında tartışılmıştır. Anayasa Mahkemesi bu değerlendirmeye, 19.8.1971 gün ve E.1971/41, K.1971/67 sayılı kararında yer vermiştir. Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin karar üzerine yapılan başvuruyu inceleyen Mahkeme, Anayasa Komisyonu'nda benimsenen metoda sadık kalarak, talebin siyasi maksatlara dayalı olup olmadığını değerlendirme mecburiyetine yer vermiştir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde, tüm organ ve kademeleriyle HDP'ye yönelen iktidarın amacının fiili bir parti kapatma olduğu açıktır. HDP milletvekillerinin TBMM'den tasfiyesine yönelik olan ve özelde Sayın Semra Güzel'in milletvekilliğinin düşürülmesi ve tutuklanması sonucunu doğurabilecek bu işlem, Anayasa'ya ve AİHS'e aykırıdır.

6. Tanık, Gizli Tanık, İtirafçı (Etkin Pişmanlık Hükümlerinden Faydalanmak İsteyen Kişi) beyanlarının delil değeri tartışmalıdır.

Delil serbestisi sisteminin kabul edildiği ceza yargılamalarında en çok başvuru delil olan tanık beyanı, sıklıkla başvuru delil çeşidi olmasına rağmen, yapılan araştırmalar tanık delilinin tamamen güvenilir bir delil çeşidi olmadığını ortaya koymuştur. Doç. Dr. Devrim Güngör, *Ceza Muhakemesinde Tanık Beyanının Delil Değeri Üzerine Bazı Tespit ve Değerlendirmeler* başlıklı makalesinde, insan beyni üzerine yapılan bilimsel araştırmalar sonunda elde edilen bulguların bir kimsenin tanık olduğu bir olayı unutmadığı takdirde doğru hatırladığı şeklindeki varsayımın yanlış olduğunu çarpıcı bir şekilde ortaya koymaktadır. Aynı eserinde Güngör somut olayda tanığın doğru beyanda bulunduğunu tespit etmenin güç olduğunu, bir kimsenin geçmişte doğru hatırlamasının ve dolayısıyla aktarmasının neredeyse imkânsız olduğunu bilimsel çalışmaları referans göstererek ortaya koymuş, her türlü tanık beyanına kuşkuyla yaklaşılması gerektiğini çarpıcı bir şekilde açıklamıştır. Yasa koyucu da tanık delilinin bu niteliğinin bilincinde olarak, 5271 sayılı yasa kapsamında tanıklık kurumuna ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yapmış ve sıkı şekil şartlarına bağlamıştır Ayrıca AİHS'nin Adil Yargılanma Hakkı'nı düzenleyen 6. Maddesinin 3. Fıkrasının d bendinde de tanıklık kurumuna ilişkin özel düzenlemeye yer verilmiştir.

5271 sayılı yasa kapsamında tanık delilinin güvenilirliğini arttırmak için yapılan düzenlemelerle getirilen şartlardan biri, ceza yargılamasında doğrudanlık ilkesi gereği tanığın yargılamayı yürüten mahkeme tarafından dinlenmesidir. Ancak tanık yasanın 180. maddesinde sayılan zorunlu hallerde SEGBİS, naip hâkim veya istinabe yoluyla dinlenebilir. Yine yasanın 43. maddesinin beşinci fıkrası gereğince tanığın soruşturma aşamasında savcı tarafından da dinlenebileceği düzenlenmiş ise de delillerin tartışılabilmesi evre yargılama aşaması olduğundan mahkeme huzurunda dinlenmedikçe savcılıkta alınan beyana dayanılarak hüküm kurulması mümkün değildir. Aynı maddenin beşinci fıkrasında ise; *“Bu madde hükümleri, kişinin ancak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme önünde tanık olarak dinlenmesi halinde uygulanabilir”* denilmiş ve kolluğa tanık dinleme yetkisi verilmemiştir. Kolluk tarafından alınan beyanlar bilgi alma tutanağı olarak nitelendirilir. Nitekim Yargıtay da *“Yalan Tanıklık”* suçuna ilişkin verdiği kararlarda kolluk tarafından yapılan ifade alma işlemi *“tanık beyanı”* olarak nitelendirmemekte, yalnızca ispat konusunda karar verecek mahkeme önünde verilen beyanı, tanık beyanı olarak kabul etmektedir. (*Yargıtay 4. Ceza Dairesi’nin 24.06.2009 gün, 2009/16212 E. ve 2009/12656 K. sayılı ilamı, Yargıtay 15. Ceza Dairesi’nin 15.02.2017 gün, 2014/12029 E. ve 2017/6167 K. sayılı ilamı*)

Yukarıda tanık delilinin özünde çok güvenilir bir delil türü olmadığını ve yasa koyucunun birçok şartı getirmek suretiyle tanık delilinin güvenilirliğini arttırmaya çalıştığını özetle açıklamıştık. Bu şartların en önemlilerinden biri de şüphesiz 5271 sayılı yasanın 201. Maddesi ve AİHS’nin 6. Maddesinin 3. Fıkrasının d bendinde düzenlenmiş olan savunmanın tanığı dinleyebilme, izleyebilme ve soru sorabilme hakkına sahip olmasıdır. Bu düzenlemeler adil yargılanma hakkı, yargılamanın aleniliği ve silahların eşitliği ilkesinin gerektirdiği bir zorunluluk olmakla birlikte savunma makamına da tanık delilini denetleyebilme ve böylece bu delilin güvenilirliğini sınavabilme imkânı tanımıştır.

Bununla birlikte 5271 sayılı yasanın 58. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları ile 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu ile düzenlenen Gizli Tanıklık kurumu savunma makamının tanık delilini denetleyebilme imkânını büyük oranda ortadan kaldırmıştır. 58. Maddenin ikinci fıkrasında tanığın kimliğinin bilinmesinin kendisi veya yakınları açısından ağır tehlike yaratabileceği ihtimali karşısında tanığın kimliğinin saklı tutulacağı belirtilmiştir. Anılan düzenleme ile tanığın vücut bütünlüğü, yaşam hakkı ile özel hayatının gizliliği haklarının korunması amaçlanırken sanığın savunma hakkı ise kısıtlanmaktadır. Yasa koyucu 5271 sayılı yasanın 58. maddesinin üçüncü fıkrası ve 5726 sayılı yasanın 9. maddesindeki düzenlemeler ile tanığın haklarını korumakla birlikte sanığın savunma hakkının kısıtlanmasının bir nebze olsun önüne geçebilmeyi amaçlasa da yargılananların savunma hakkının kısıtlanacağı açık olmakla birlikte, uygulamada bu düzenlemelere mahkemelerce riayet edilmediğini, gizli tanığın teknoloji kullanılarak görüntüsü ve sesi tanınamayacak hale getirildikten sonra hazır bulunma hakkına sahip olanların dinleyebilme ve soru sorabilme imkânına sahip olabileceği şekilde dinlenilmesi yönteminin çok sınırlı olarak uygulandığını biliyoruz. Mahkemeler gizli tanığı, hazır bulunma hakkı bulunanları haberdar etmeksizin dinlemekte, sanığın ve avukatının tanığa **sözlü** olarak soru sorma hakkını kullanmasına imkân tanımamaktadır.

Gizli tanıkların beyanda buldukları kovuşturma dosyalarını incelediğinde, kovuşturma aşamasında gizli tanıkların savunmanın yokluğunda uygun görülecek harici bir celsede dinlenmesi ile gizli tanığa sorulması istenen soruların önceden hazırlanıp Mahkemeye sunulması yönteminin uygulandığı görülmektedir. Doktrinde de bu uygulamanın AİHS’nin 6.

maddesinin üçüncü fıkrası ile Anayasanın 36. maddesinin ihlali olmakla birlikte 5271 sayılı yasanın 206. maddesinin ikinci fıkrasının a bendi ve 217. maddesinin ikinci fıkrası gereğince hukuka aykırı elde edilen delil niteliğinde olduğu ve hükme esas alınmasının mümkün olamayacağı belirtilmektedir.¹

AYM'nin 07.05.2015 tarihli ve 2014/12906 başvuru numaralı *Baran Karadağ* kararı; “gizli tanığın açıklamaları önceden bilinmeyeceği için, savunma tarafından tanığın güvenilirliğini sınamaya yönelik soruların önceden mahkemeye bildirilmesinin bu sakıncaları gidermeye yeterli olmadığı, dolayısıyla savunma tarafından önceden hazırlanan soruların, tanığın çelişkili ve değişen beyanlarını sorgulamak için yeterli olmadığı, tanığın ne şekilde beyanda bulunacağına önceden bilinmeyeceği kabul edilmiştir. Makul gerekçe ve haklı sebep gösterilmeksizin kimliği gizlenen tanığın önyargılı, husumetle veya düşmanlıkla hareket eden veya güvenilmez birisi olup olmadığını sınaama veya söyleyeceklerinin inandırıcılığı üzerine şüphe çekebilme imkanından savunma makamı yoksun bırakılacaktır. Böylece tanığı sorgulama hakkının ve CMK m.201 uyarınca doğrudan soru yönelme/çapraz soru hakkının kullanılmasını engellenecek; savcılık makamının hazır bulunduğu harici bir celsede, savunma makamının yokluğunda ‘silahların eşitliği’ ilkesi ihlal edilecektir” şeklindedir. Yüksek mahkemenin 2014/15652 başvuru numaralı ve 24.05.2018 tarihli *Serdar Batır* kararı da aynı mahiyettedir.

Ayrıca gizli tanıklık müessesesinin uygulamada oldukça fazla suiistimal edilebildiği de bilinmektedir. Örneğin HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'ın 142 yıl hapis cezasıyla yargılandığı davanın iddianamesinde 2009 yılında dinlenen gizli tanık Mercek'in beyanlarına yer verilmişti. Ancak yargılama aşamasında Mercek isminde bir gizli tanığın olmadığı ortaya çıktı. Yine 2016 yılına kadar yargı içerisinde örgütlenmiş FETÖ/Paralel devlet yapılanması olarak tabir edilen Cemaat yapılanmasının yürüttüğü Ergenekon, Balyoz, KCK, İlhan Cihaner, Fenerbahçe Şike davası vb önemli kumpas dosyalarının temelini özellikle gizli tanıklar oluşturuyordu. Hukuka aykırı şekilde elde edilen deliller üzerinden yürütülen bu soruşturmalarda neler yapıldığı kamuoyunda sıkça tartışıldığı gibi 15 Temmuz darbe girişiminden sonra yürütülen soruşturmalarda tanık ve gizli tanıklar aracılığıyla hukuka aykırı elde edilen delillerle kumpas davalarının yürütüldüğü de ortaya çıkarılmıştı.

Doktrinde ve içtihatlarda tanık olarak kabul edilen kişiler, yargılamanın sonucundan hiçbir şekilde etkilenmeyen, olayla ilgisi olmayan, sanık veya mağdurla bağlantısı bulunmayan kişiler olarak tanımlanmaktadır. Bu durumun istisnalarından biri suça iştirak eden kişilerin yani itirafçıların beyanlarıdır.

Tanığın sanıkla veya mağdurla bir yakınlığının veya husumetinin bulunup bulunmadığı vereceği bilginin doğruluğuna ilişkin bir kanaat oluşmasına vesile olacağından bu durum 5271 sayılı yasanın 58. maddesinin birinci fıkrasında hâkimin tanığa ilk olarak soracağı hususlar arasında sayılmıştır. Yasa koyucu burada tanığın beyanının dışsal veya içsel bir nedenle etkilenip etkilenmediğini diğer bir ifadeyle beyanlarının objektif olup olmayacağını ölçmeyi hedeflemektedir. Mağduru veya sanığı tanıyan olmanın dahi kişinin tanıklığını etkileyeceği düşünüldüğünde kendisi de aynı suçlama nedeniyle yargılanan kişinin beyanına daha güçlükle itibar edilmelidir. Çünkü kendisi de sanıktır ve başkaları aleyhine vereceği ifadeler sonucunda hiç ceza almama veya daha az ceza alma durumu vardır. Hatta bazı suçlarda olduğu gibi ödül

¹<https://www.hukukihaber.net/gizli-tanigin-dinlenmesi-proseduru-ve-delil-kuvveti-makale,8272.html>

alma hakkına dahi sahiptir. Bu neden, başlı başına itirafçı beyanlarını en güvenilir beyanlar haline getirmektedir.

AİHM de *Labita/İtalya* kararında (26772/95, 06.04.2000, p.156) konuyla ilgili şöyle demiştir; “...mevcut olayda başvurucu aleyhindeki iddialar tek bir kaynaktan, yani başvurusunun mafya türü bir örgütün mali işlerine baktığını dolaylı bir biçimde öğrendiğini 1992’de söylemiş olan bir itirafçının anlattıklarından doğmaktadır. Yetkililere göre Mayıs 1992’de söz konusu itirafçının ifadelerinin genel olarak inandırıcılığı ve güvenilirliği dikkate alındığında, başvurusunun tutuklu kalması için yeterli bir delil oluşturmuştur. Mahkeme, İtalyan yetkililerinin Mafya ile mücadelesinde itirafçıların iş birliğinin çok önemli bir silah olduğunun farkındadır. Ne var ki, itirafçılar tarafından verilen ifadelerin kullanılması zor problemler de doğurmaktadır; çünkü bu tür ifadeler, nitelikleri gereği manipülasyona açık olup, İtalyan hukukunun itirafçılara tanıdığı avantajları elde etmek amacıyla veya kişisel intikam duygularıyla verilmiş de olabilirler. Bu tür ifadelerin bazen muğlak olabileceği ve bir kimsenin alakasız değilse bile doğrulanmamış iddialara dayanılarak sanık durumuna sokulabilme ve gözaltına alınabilme riski hafife alınamaz. Bu nedenle, ulusal mahkemelerin de kabul ettiği gibi, itirafçıların ifadelerinin başka delillerle desteklenmesi zorunludur. Ayrıca, bir duyum, mutlaka objektif delillerle desteklenmelidir.”

Bununla birlikte uygulamada kolluk tarafından alınan şüpheli beyanlarının, çeşitli menfaatler vadetme, tehdit, şantaj ve hatta işkence yapmak suretiyle kişinin iradesi sakatlanarak alındığı sıklıkla karşılaşılabilen bir durumdur. Soruşturma aşamasında baskı, tehdit ve kötü muamele ile beyanda bulunmaya zorlanan birçok kişi mahkeme huzurunda baskı ve tehditten uzak bir ortamda, özgür iradeleriyle verdikleri beyanlarda soruşturma aşamasındaki beyanlarının kendilerine ait olmadığını ve zorla imzalatıldığını ifade etmişlerdir.

Tüm bu hususlar dikkate alındığında karma komisyon başkanlığının özel önem atfettiği, tanık, gizli tanık ve itirafçı artık her kim ise beyanlarının delil değeri olmadığını ve gelecekte de hükme esas alınamayacağını söylemek yerinde olacaktır. Şöyle ki;

1. Tanık, gizli tanık ve itirafçı beyanı kolluk tarafından alınmıştır. Yukarıda belirttiğimiz üzere kolluk tarafından alınan beyanlar tanık beyanı olarak değil bilgi alma tutanağı mahiyetindedir ve delil değeri yoktur.
2. Tanık, gizli tanık ve itirafçı beyanı, henüz tamamlanmamış bir soruşturma aşamasında alınmıştır. Her ne kadar yasa Cumhuriyet savcısına tanık dinleme yetkisi vermiş olsa da yargılamanın aleniliği ilkesi, silahların eşitliği ilkesi ve adil yargılama hakkı kapsamında, tanık mahkeme huzurunda ve savunmanın da katılma ve soru sorma olanağı bulacağı bir şekilde dinlenmedikçe yani taraflarca delili değerlendirme imkânı sağlanmadıkça mahkemece hükme esas alınması mümkün değildir.
3. Dosyada tanık, gizli tanık, itirafçı beyanını destekleyen başkaca hiçbir delil yoktur. Başkaca bir delille desteklenip desteklenmediği tespit edilemeyen tanık beyanlarının 5726 sayılı yasanın 9. Maddesinin sekizinci fıkrasına ve Yüksek Mahkeme içtihatlarına aykırı olacağı açıktır.
4. Dosyada yer alan tanığı, gizli tanığı veya itirafçıyı AYM’nin yukarıda yer verdiğimiz *Baran Karadağ* kararında belirttiği haliyle savunma makamının sözlü soru sorabileceği

teknik imkânların yaratılması suretiyle dinlenmemiştir. Dolayısıyla ve en azından bu aşamada hukuka aykırı delil niteliğindedir.

Yukarıda özetle belirtilen sebeplerle, dosyanın tek delili olan tanık beyanının doğruluğunu denetleme imkânı bulunmadığından, burada bir yargılama faaliyeti de yürütülmediğinden, dolayısıyla kendisinin veya avukatlarının hazır bulunduğu bir yöntemle dinleme ve soru sorma imkânı da olamayacağından, bu beyan üzerine Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılması hiçbir hukuk idesi ile bağdaştırılmaz.

Ayrıca fezlekelerde isnat edilen suçlamalar ile kanunda yer alan düzenleme örtüşmemektedir. Suçun oluşması için gerekli şartlar yoktur. Yargıtay 16. Ceza Dairesi'nin 26.10.2017 gün ve E.2017/1809, K.2017/5155 sayılı kararında örgüt üyeliği için aranacak koşullar ayrıntılı olarak ortaya konmuştur.

Buna göre; “*Örgüt üyeliği, örgüte katılmayı, bağlanmayı, örgüte hâkim olan hiyerarşik gücün emrine girmeyi ifade etmektedir. Örgüt üyesi örgütle organik bağ kurup faaliyetlerine katılmalıdır. Organik bağ, canlı, geçişken, etkin, faili emir ve talimat almaya açık tutan ve hiyerarşik konumunu tespit eden bağ olup, üyeliğin en önemli unsurudur. Örgüte yardımda veya örgüt adına suç işlemede de, örgüt yöneticileri veya diğer mensuplarının emir ya da talimatları vardır. Ancak örgüt üyeliğini belirlemede ayırt edici fark, örgüt üyesinin örgüt hiyerarşisi dâhilinde verilen her türlü emir ve talimatı teslimiyet duygusuyla yerine getirmeye hazır olması ve yapmasıdır.*

Silahlı örgüte üyelik suçunun oluşabilmesi için örgütle organik bağ kurulması ve kural olarak süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk gerektiren eylem ve faaliyetlerin bulunması aranmaktadır. Örgüte sadece sempati duymak ya da örgütün amaçlarını, değerlerini, ideolojisini benimsemek, buna ilişkin yayınları okumak, bulundurmak, örgüt liderine saygı duymak gibi eylemler örgüt üyeliği için yeterli değildir. Örgüt üyesinin, örgüte bilerek ve isteyerek katılması, katıldığı örgütün niteliğini ve amaçlarını bilmesi, onun bir parçası olmayı istemesi, katılma iradesinin devamlılık arz etmesi gerekir. Örgüte üye olan kimse, bir örgüte girerken örgütün kanununun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla kurulan bir örgüt olduğunu bilerek üye olmak kastı ve iradesiyle hareket etmelidir.”

Sonuç olarak Ceza Yargılamasının amacı hiçbir duraksamaya yer vermeden maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasıdır. Bu araştırmada, yani gerçeğe ulaşmada mantık yolunun izlenmesi gerekir. Gerçek; akla uygun ve gerçekçi, olayın bütünü veya bir parçasını temsil eden kanıtların bütün olarak değerlendirilmesinden ortaya çıkarılmalıdır. Yoksa bir takım varsayımlara dayanılarak sonuca ulaşılması, Ceza Yargılamasının amacına, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin 6. ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasasınının 36. maddelerinde yazılı adil yargılama ilkelerine aykırı olacaktır. Elbette kuşku üzerine ceza soruşturması başlatılabilir ancak kuşku üzerine ceza mahkûmiyeti kurulamaz. Bu ilke evrenseldir. Görüşülmekte olan dosyalar, resimler üzerinden oluşturulan kuşklar üzerine kurulmuştur. “Örgütün kamplarına hiç kimse elini kollunu sallayarak gidemez”, “Başka tarihlerde de yurtdışına çıktığına göre, o tarihlerde de örgüt kampına gitmiştir”, “Örgüt üyeleri ile aynı kıyafetleri giydi ise demek ki örgüt üyesidir”, “Gizli tanık söyledi ise doğrudur” biçimindeki kuşku ve varsayımlar hiç kimseyi örgüt üyesi yapmaz/yapmamalıdır.

Yargıtay'ın yerleşik kararları ışığında değerlendirildiğinde, Semra Güzel'e yöneltilen suçlamaların ciddi kuşklar barındırdığını söylemek yanlış olmayacaktır. Dolayısıyla ve

kuşklar üzerine Semra Güzel'in bu aşamada dokunulmazlığının kaldırılması da adil ve hukuka uygun düşmeyecektir.

7. Çözüm sürecinde gerçekleşmiş görüşme gerekçe gösterilerek bir milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılmak istenmesi, bir sürecin mahkûm edilmesi anlamına gelecektir.

Bu ülkede neredeyse 40 yıldır düşük yoğunluklu bir savaş, büyük bir çatışma sürmektedir. Bu kadar uzun süren yıkıcı bir süreci 'terör' diyerek geçiştirmek ne sosyolojik ne de politik olarak mümkündür. Bu süreçte 50 binden fazla insan yaşamını yitirmiş, binlerce köy/mahalle yakılmış, boşaltılmış, milyonlarca insan göçe zorlanmıştır. Binlercesi sürgünlerde memleket hasretiyle yaşamını yitirmiştir. Tüm bunları görmezden gelmenin bu olayları yaşanmamış kılmayacağı açıktır.

Bugün Diyarbakır, Van, Mardin, Bitlis, Siirt, Batman, Ağrı, Hakkâri, Şırnak, Muş, Kars, Iğdır veya Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı herhangi kente; İstanbul'un, İzmir'in, Mersin'in Adana'nın Kürtlerin yoğun yaşadığı mahallelerine gidildiğinde her birinin evinde mutlaka ya bir tutuklu ya da bir kayıp olduğu görülecektir. Hatta çoğu zaman birden fazladır bu kayıp ve tutuklular. Yine bu insanların çoğunun dağa çıkmış bir yakını vardır. Yakınlarından, sevdiklerinden bir haber; kayıplarından bir cenaze, bir kemik bekleyen binlerce aile vardır bu topraklarda. Üstelik bu kişilerin dağdaki yakınları sadece PKK'liler de değil. İnsanlar bir yandan dağdaki PKK'li yakınlarının bir yandan da askerdeki yakınlarının yolunu gözlemektedir. Bu hakikat bu topluma ait ve sosyolojik bir gerçeklik olarak karşımızda duruyor. PKK'ye katılmış kişilerin de abi, kardeş, anne, baba, dayı, teyze veya SEVGİLİ olabileceği yadsınamaz bir gerçeklik. Siyasetin işi bunu düşünmek bunu yok saymak değil. Bu, hem ahlaki hem de politik bir görevdir. Bunu düşünmek de çözüm yolları üretmek de siyasetin ve siyasetçilerin yükümlülüğüdür.

Bu; ülkenin yüzyıllık tarihi, gerçekliğidir. Adına Kürt Sorunu denen bu sorun, bu ülkenin en ağır ve en temel sorundur. Dolayısıyla bu sorunu şark ıslahat planlarına, öldürmeye, tutuklamaya, sürgüne, açlıkla terbiye etmeye, kayımlarla irade gaspına, siyasi temsilcilerini rehin almaya ve tutmaya, en ağır sorunları hamasetle geçiştirmeye sıkıştırmak, özcesi bu sorunu 'terör-güvenlik' denklemine sıkıştırmak bu politikaları, bu savaşı sürdürmekten başka bir şeye hizmet etmez, etmemiştir. Güvenlikçi siyaset, sorunlarla yüzleşme yerine onları ertelemektir, görmezden gelmektir, bürokrasiye havale ederek en sonunda da yok etmeye çalışmaktır. İnsan olma ereğinden çıkmaktan başka anlama ifade etmez. Politik olarak da kanlı bir çıkmaz dışında bir denklem yaratmaz.

İşte bizim barış siyasetimiz, Kürt halkının, Türkiye halklarının barış mücadelesi tam da o gençlerin hayatlarını kurtarmaya dönüktür. Bu ülkede tek bir insanın burnu dahi kanamasın, her türlü sorun diyalog ve müzakere yöntemleriyle çözülsün ısrarıdır. HDP yıllardır bunun hiç de kolay olmadığını farkındalığıyla ve ciddiyetiyle siyaset yapmaktadır. Bir arada barış içerisinde yaşamının imkânlarına yıllardır kapı aralayan bir siyaseti inşa etmeye çalışmaktadır. Bütün bu çaba ölüm siyaseti karşısında bir yaşam siyasetini inşa ve icra etmeye dönüktür. HDP bunu politik ve ahlaki sorumluluk olarak görmektedir. Hiçbir siyasi çıkarın bunun üstünde, hiçbir mücadelenin de barış mücadelesinden daha değerli olamayacağını bilincindedir. HDP tam da bu yüzden çatışmaların son bulduğu barış umudunun topluma yayıldığı çözüm sürecinde

bu sorumlulukla hareket etmiştir. 2013 yılı ile 2015 yılları arasında HDP cesur davranarak kalıcı bir barışın sağlanması için gayretle üzerine düşen bütün sorumluluğu almıştır. Halklara karşı taşıdığı politik ve ahlaki sorumluluğunu bütün risklere rağmen aldığı bu sürecin bugün de arkasındadır.

Çatışmaların durduğu 2013 ila 2015 yılları arasında barış umudunun yaşandığı bir dönemde birçok ilk yaşanmıştır. Çatışma süreçlerinde bir araya gelmeyen birçok farklı kesim bir araya gelmiştir. Bu dönem PKK'lilerin aileleri ile asker aileleri Diyarbakır'da bir araya gelmiş kalıcı bir barışın inşa edilmesi ve savaşın son bulması taleplerini birlikte dile getirmiştir.

Sürecin aktörü birçok siyasetçi, gelişmeleri yakından takip eden onlarca gazeteci gibi birçok yurttaş da evlatlarını, eşlerini, kardeşlerini, babalarını, sevdiklerini ve yakınlarını görmek için PKK'lilerin bulunduğu alanlara gitmiştir. Dünyanın her yerinde çatışmaların son bulunduğu dönemlerde insanlar çatışmanın bir parçası olmuş yakınlarının ve sevdiklerinin peşine düşerler. İnsanların yıllardır görmedikleri çocuklarına, sevdiklerine kavuşmak için yaptıkları hiçbir şey suç olarak addedilemez, addedilmemelidir. Kaldı ki bu buluşmalar devletin bilgisi halinde meydana geliyordu. Bu dönem halk akın akın yakınlarını görmek için söz konusu bölgelere gidiyordu. Keşke bu dönem söz konusu olan barış inşası kalıcı olabilseydi de bu ülkenin evlatları hayatını kaybetmeseydi. Siyasi sorumluluğu olan partilerin ve kişilerin üzerine düşünmesi gereken bu olmalı. Üzülmesi gereken nokta bu olmalı. Sorulması gereken soru şudur: "Neden barışı inşa edemedik de bu ülkenin evlatları yaşamını yitirmeye devam etti?" Çünkü aynı iktidar o dönemin de aktörüdür. Dönemin aktörü değilmiş gibi bu süreçten, kendisi dışındaki aktörler için suç üretmesi bir kumpastır. Bu kumpas dönüp aynı iktidarı vurma potansiyeli taşır. O nedenle çözüm süreci siyaset malzemesi yapılmamalıdır. Bu yalnızca bu topluma daha fazla ölüm getirmek aynı zamanda barış ihtimalinin savunulduğu bir dönemin suça dönüşme riskini doğurur ki bu iktidar başta olmak üzere bütün tarafları ve aktörleri suçlu ilan eder. Hayır, suç olan savaş ve çatışmaları savunmaktır, barışı savunmak değil. Suç olan ölümü savunmaktır yaşamı değil.

Bu mesele kriminalize edilecek bir mesele değildir. Ortada bir onlarca yıldır süregelen bir Kürt sorunu vardır. İktidarın bu meseleyi kriminalize eden yaklaşımı sorunu ağırlaştırıyor, daha fazla cana mal oluyor, ölümleri beraberinde getiriyor. Silahın da çatışmaların da sorumlusu bu politikalaradır.

İktidar, demokratik siyaset yollarını kapatmakta, sonra da o insanlarla temas kuran herkesi terörist ilan etmektedir. Bu aslında topyekûn olarak bir halkla mücadele edildiğinin göstergesidir.

Çözüm süreci, barış umudu yani ülkenin en önemli, en ağır sorununun çatışmasız ve diyalog zemininde çözüme girişimleri devam etseydi bugün yaşamını yitiren yüzlerce, belki de binlerce insan ölmeyecekti. Süreç sonlandırılıp çatışma ve ölüm siyasetinin hızlandırılmasıyla Ankara Gar katliamında, Suruç'ta, Diyarbakır'da, sokağa çıkma yasaklarında başta olmak üzere nerdeyse her gün sivil insanlar yaşamını yitirdi. Aynı zamanda askerler, polisler, köy korucuları ve PKK'liler yaşamını yitirdi. Eğer süreç bozulmasa idi o günden bu yana yaşamını yitiren insanlar ölmeyecekti; aileleriyle, sevdikleriyle birlikte olacaktır.

Bugün iktidarın Türkiye'de yarattığı gergin ve kutuplaştırıcı siyasi atmosferden kaynaklı en konforlu davranış biçimi söz söylememek veya Semra Güzel'in aleyhinde konuşmaktır. Fakat bu davranış biçimi, ülke gerçeklerine bir kez daha gözünü kapatıp

kulaklarını tıkayarak ölüm siyaseti izleyenlerin yapmak istediği hezeyana gelmek anlamına gelecektir.

Toplumun büyük bir kesimi dokunulmazlıkların kaldırılmasını demokratik siyasete vurulan bir darbe olarak görmektedir. Dokunulmazlıkların kaldırılması ve vekilliklerin düşürülmesi Kürtlerin hafızasında çok daha ciddi bir yaraya sahiptir. DEP'lilerden bugüne Kürtler bu süreci iradelerine bir saldırı olarak okumaktadır. DEP davası gibi 4 Kasım Darbesi gibi, Leyla Güven'in Musa Farisoğullarının vekilliklerinin düşürülmesi gibi, Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun vekilliğinin düşürülmesi gibi bugün Semra Güzel'in dokunulmazlığının kaldırılması da Kürtlerin nezdinde Kürtlerin iradesinin yok sayılmasıdır. Kürtler başta olmak üzere toplumun geniş kesimleri siyasi çıkar amaçlı, bir vekilin dokunulmazlığının daha kaldırılmasına rıza göstermiyor.

Muhalefetin de bu hakikati iyi görmesi gerekir. Bu Semra Güzel şahsında gerçekleşen bir kumpastır. Dokunulmazlığın kaldırılması için verilen her oy bu kumpası desteklemek; demokratik siyasete karşı darbeci ve baskıcı siyaseti onaylamak anlamına gelecektir.

8. Bugüne değin milletvekillerinin dokunulmazlıkların kaldırılmasının bu ülkeye hiçbir yararı olmamıştır.

Yasama muafiyetleri esas olarak bir ayrıcalık değildir. Halkın iradesinin meclise tam ve özgür olarak yansımaları sağlamak, parlamenterlik görevinin her türlü baskı ve kaygıdan uzak, güvenceli bir biçimde yapılmasına olanak tanımak için getirilmiş güvencelerdir. Yasama dokunulmazlığı; parlamenterlerin, parlamento çatısı altında açıkladıkları düşünceler, söyledikleri sözler ve kullandıkları oylardan sorumlu olmamaları sonucunu doğuran yasama sorumsuzluğundan farklı olarak, keyfi kovuşturma ve cezaları önleme amacına yöneliktir.

Parlamentoda çoğunluğa sahip olan iktidar grupları her zaman, siyasi nüfuzlarını kullanarak veya siyasi tuzaklar kurarak özellikle muhalefete mensup milletvekillerinin yasama faaliyetine katılmasını engellemeye, bu milletvekillerini kontrol altında tutmaya ve giderek bunları siyasi alanın dışına itmeye çalışabilirler. Anayasalar ve onları tamamlayan yasalar, parlamenterleri dokunulmazlık zırhıyla donatarak bu ihtimali ortadan kaldırır. Böylece demokratik sistemin işlemesi için vazgeçilmez bir unsur olan muhalefet işlevlerini gereği gibi yerine getirebilir.

Milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması için şimdiye kadar TBMM'ye yüzlerce dosya geldi. 20 Mayıs 2016 tarihine kadar Parlamento tarihinde 40 milletvekilinin dokunulmazlığı kaldırıldı. Dokunulmazlıklar süreci çoğu zaman Türkiye siyasetinde Kürt Siyasi Hareketi ile Türkiye devrimci ve demokrasi güçlerini demokratik siyaset sahnesinden men etmek için bir araç olarak kullanılageldi.

DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılmasından 10 gün önce dönemin Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş, "*Eşkıyayı Bekaa'da aramaya gerek yok. Maalesef bunların bir kısmı Yüce Meclis'in çatısı altındadır*" diyerek, DEP'lileri hedef gösterdi. Dönemin Başbakanı Tansu Çiller'in isteği üzeri 2 Mart 1994'te dokunulmazlıklar konusunda TBMM tarihi bir gün yaşadı. 6 DEP'li 1 bağımsız milletvekilinin dokunulmazlığına son verildi. DEP Genel Başkanı ve Diyarbakır Milletvekili Hatip Dicle, Şırnak Milletvekili Orhan Doğan, Muş

Milletvekili Sırrı Sakık, Diyarbakır Milletvekili Leyla Zana, Mardin Milletvekili Ahmet Türk ve Şırnak Bağımsız Milletvekili Mahmut Alınak'ın dokunulmazlıkları, TBMM Genel Kurulu'nda kaldırıldı. Dokunulmazlıkların kaldırılmasına dayanak oluşturan Ankara DGM Başsavcılığı iddianamesinde, milletvekilleri vatan hainliği ile suçlanıyordu. DEP milletvekilleri daha sonra 10 yıl cezaevinde kaldı.

2007 Genel Seçimlerine anti-demokratik %10 barajına karşı "Bin Umud Adayları" adı ile bağımsız adaylar ile girme kararı alan DTP, TBMM'de grup kuracak vekil sayısına ulaştı. 9 Kasım 2005 tarihinde kurulan Demokratik Toplum Partisi'nin neredeyse düzenlediği her etkinlik suç unsuru sayılarak Anayasa Mahkemesi tarafından hakkında kapatılma davası açıldı ve Anayasa Mahkemesi, 2009'da oybirliğiyle DTP'nin kapatılmasına karar verdi. 37 kişiye 5 yıl siyaset yasağı getirilirken, Genel Başkan Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk'un milletvekilliğinin düşürülmesi yönünde karar verildi. Böylece Kürt Siyasetinin Kürt Sorunu ve demokrasi meselesini parlamento zeminine taşıma arayışları bir kez daha vesayet duvarına çarptı, yargı vesayetin aracı haline getirildi.

12 Nisan 2016'da partisinin grup toplantısında konuşan dönemin Başbakanı ve AKP Genel Başkanı Ahmet Davutoğlu, dokunulmazlık düzenlemesi üzerindeki çalışmaların tamamlandığını ifade etti. TBMM'ye gönderilen düzenlemeyle birlikte Anayasa'da dokunulmazlıkları düzenleyen 83. maddesinin geçici bir maddeyle değiştirilmesi öngörülmekteydi. Teklifin içeriği ise, maddenin Meclis'te kabul edildiği tarihte soruşturma ya da kovuşturma izni vermeye yetkili mercilerden, Cumhuriyet başsavcılıklarından ve mahkemelerden; Adalet Bakanlığına, Başbakanlığa, Meclis Başkanlığına veya Anayasa ve Adalet Komisyonu üyelerinden kurulu Karma Komisyon Başkanlığına gelmiş yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına dair fezlekeleri bulunan milletvekillerinin, bu dosyalar bakımından Anayasa'nın 83. maddesiyle tanınan güvenceden bir defaya mahsus olarak yoksun bırakılmasıydı.

20 Mayıs 2016'da Meclis'te kabul edilen teklif, 24 Mayıs günü Cumhurbaşkanlığına gönderildi. Cumhurbaşkanı tarafından dokunulmazlık teklifini onaylaması sonrası Resmî Gazetede yayımlanmasıyla birlikte hakkında fezleke bulunan HDP milletvekilleri yargı kısıncasına alındı.

HDP'li milletvekilleri hakkında hazırlanan fezlekeler siyasi çalışmalar, fikir beyanları ve demokratik protesto hakkının kullanımı şeklinde iken muhalefette durum farklıydı. Hakkında en fazla fezleke düzenlenen isim olan dönemin Antep Milletvekili Şamil Tayyar'ın 10 ayrı fezleke dosyası bulunuyordu. AKP'liler hakkında en çok "görevi kötüye kullanmak" gerekçesiyle fezleke düzenlenmişti. HDP'liler hakkında ardı ardına ifadeye çağırılma tebligatları gelirken, dokunulmazlıkları kaldırılan diğer milletvekillerinin yargılamasına dair tek bir gelişme yaşanmıyordu.

Soruşturma yerleri ve konuları farklı olmasına rağmen 4 Kasım günü Bingöl, Diyarbakır, Hakkâri, Şırnak ve Van illerindeki savcılıklarca gözaltı kararı verildi. 12 milletvekili önceden hazırlanmış uçak, helikopter ve araçlar ile Bingöl, Diyarbakır, Hakkâri ve Şırnak Emniyet Müdürlüklerine götürüldüler. Aynı gün çıkarıldıkları mahkemelerde HDP Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş ile HDP Grup Başkanvekili ve Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken ile milletvekilleri Abdullah Zeydan, Ferhat Encü, Gülser Yıldırım, Leyla Birlik, Nihat Akdoğan, Nursel Aydoğan, Selma Irmak tutuklanırken; İmam Taşçer, Ziya Pir, Sırrı Süreyya Önder denetimli serbestlik hükümleri uygulanarak serbest

birakıldı. 4 Kasım 2016 tarihinde başlayan “yasal darbe” operasyonları, darbe mekaniğine dönüşerek günümüze kadar da devam etti. 26 ve 27. Dönem boyunca 13 HDP milletvekilinin vekilliği düşürüldü. Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun vekilliği düşürüldü ancak Anayasa Mahkemesi kararı üzerine milletvekilliği tekrar iade edildi. Bugün itibariyle de önceki dönemde parlamentoda görev yapmış altı HDP'li vekil tutukludur.

Görüldüğü gibi dokunulmazlıkların kaldırılması ve milletvekillerinin vekilliklerinin düşürülmesi ile hiçbir sorun çözülememiştir. Çünkü sorun milletvekillerinin dokunulmazlığı değil, Kürt sorunudur. Kürt sorunu çözülmedikçe ülke siyaseti fasit bir daire içerisinde sıkışıp dönüp durmaya devam edecektir.

9. Türkiye'nin bir Kürt sorunu vardır, görüşülen dokunulmazlığın kaldırılması dosyaları da bu sorunun doğurduğu sonuçlardan yalnızca bir tanesidir.

Türkiye'nin en temel sorunu olan Kürt sorunu, Cumhuriyetin temellerine kadar inen yüzyıllık bir sorundur. Kürt sorunu iyi tanımlanmadığı müddetçe çözümün mümkün olmadığı 40 yıldır süren bir çatışmayla birlikte daha da anlaşılır hale gelmiştir. Kürt sorununun tanımı ise sorunun nasıl ortaya çıktığı ile ilişkilidir.

Kürt sorunu, Kürtlerin inkârı, toplumsal gerçekliklerinin derinden bölünerek kendileri olmaktan çıkarılmaları, siyasi iradelerine ket vurulmasıdır. Kürt sorunu, devletlerin inkârcı yöntemlerle boyun eğmeye zorlanmaları, kendi öz kimliklerine dayalı bir varlık haline gelmelerine fırsat ve yasal statü tanınmamasıdır. Kürt sorunu, çağdaş eğitim araçları ve uygulamalarından mahrum bırakılmaları, tüm bu alanların bütünsel uygulamalarıyla öz varlıkları ve kimliklerinin yok sayılmasıdır.

İşte tüm bunlar, Kürt sorununun temelini oluşturmaktadır. Diğer bir deyişle Kürt sorunu Kürtlerin kimliklerinin ve kolektif haklarının yok sayılması sorunudur. Kürt sorunu bu bağlamda aynı zamanda bir demokrasi sorunudur. Soruna demokratik olmayan tüm yaklaşımlar sorunu büyütmeğe başka bir işe yaramayacaktır. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana 100 yıldır, Kürt sorununa yönelik güvenlikçi yaklaşım günümüzde de maalesef devam etmekte ve bu şekilde ülkenin bir yüzyılı daha ipotek altına alınmaktadır.

Bu sorunun demokratik yol ve yöntemlerle çözümü mümkündür. Bunun için olması gereken bir zihniyet değişikliğidir. Halkları ve inançları dışlayan tekçi yönetim anlayışı Kürt sorununu asla çözemeyecektir. 100 yıldır tecrübe edilenin bu olduğu açıktır. Tekçi ulus-devlet anlayışı bu kadim toprakları bir kültürler ve halklar mezarlığına çeviren temel anlayış olarak karşımıza çıkmaktadır. Hukuk, eşitlik ve özgürlüğü hiçe sayan, baskıcı, halkları ve inançları karşı karşıya getirebilen ulus devlet anlayışının milliyetçilik, mezhepçilik ve erkek egemen ideolojiyi kendisine kalkan ederek büyük yıkımlara ve felaketselere yol açtığı sadece Ortadoğu'da yaşananlar düşünüldüğünde bile açıkça ortadadır. Bu noktada barışı ve kardeşliği yeniden inşa etmenin yolu halkların eşit ve özgür birlikteliğinden geçmektedir.

Bu gerçekler ışığında bakıldığında Kürt sorunu; ülkenin kuruluş sürecinde yapılan hata ve yok saymalardan kaynaklı olarak günümüze kadar gelmiş, ağırlığını 90'lı yıllardan bu yana toplumsal, siyasal, ekonomik olarak hissettiren bir sorun olarak çözülmeyi beklemektedir.

Cumhuriyetin kuruluş yıllarında Türk halkı ile stratejik bir birlikteliği esas alarak ortak vatan idealini yaşatmak isteyen Kürtler, eşit haklar temelinde ortak yaşamı kabul etmiştir.

Ancak bu birliklilik 1924 anayasası ile tekçi ve katı ulus inşasının kurbanı olmuştur. Teklik üzerine inşa edilen ulus yaratma politikasının mağduru sadece Kürtler olmamıştır. Bu tekçi ve baskıcı, toplumu homojenleştirici politikalarından diğer halklar, kültürler ve inançlar da nasibini almıştır. Türklük potası içinde eritilmek istenen halklar ve inançlara yaşama hakkı tanınmamıştır. Bu tarihsel zulüm nedeni ile Kürtler, Lazlar, Boşnaklar, Araplar, Asuri-Süryani, Ermeni, Gürcü, Alevi, Hristiyan, Musevi, Arap, Çerkez, Türkmen, Mihellemi, Ezidi, Romanlar gibi halklar ve kültürler ile İslami grup, cemaatler ve özellikle kadınlar büyük baskı cenderesi altına alınmıştır.

Tarihin en ağır yıkımlarından birini yaşamış olan Kürt Halkı ise kendisine uygulanan bu tarihsel kötülöklere karşı yaklaşık yüz yıldır amansız bir mücadele vermekte ve bugün gelinen noktada her şeye rağmen demokratik, çoğulcu ve halkların birlikliliğini esas alan bir toplumsal yaşamda ısrar etmektedir. Kökenlerini neredeyse iki yüzyıllık bir tarihsel ve siyaset gerçektikten alan Kürt sorunun doğru bir analizinin yapılması için bütün tarihsel, ekonomik, siyaset ve kültürel süreçlerin objektif bir gözle ele alınması elzemdir.

Osmanlı Devleti'nden Modern Türkiye'ye geçiş aşamasında iyice belirginleşen Kürt sorununun tarihsel başlangıç noktasını 1800'lü yılların başında Osmanlı'nın merkezileşme çabalarının yarattığı yapısal sorunlara kadar götürmek mümkündür. Osmanlı'nın otoriteyi merkezileştirme çabaları özellikle Kürt bölgelerinde Şeyh Ubeydullah ve Bedirhan Bey İsyanlarına kaynaklık edecektir. Daha sonra İttihat Terakki ile başlayan etnik düzleştirme ve etnik tasnif politikaları sorunun çok daha kanlı ve yıkıcı bir boyutta büyümesine neden olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu'nun âdem-i merkezietçi devlet yapısı, ulus devlet merkezileşmesi ile karşılaştırıldığında görece de olsa farklı kimlik ve kültürlerin yaşam bulması açısından daha iyi şartlar sağlamıştır. İslami ümmet tasavvuru etrafında oluşan beylikler sisteminde 16 yarı özerk Kürt Beyliği belli bir süre sonra merkezileşme politikalarıyla beraber çatırdamaya başlamıştır.

Cumhuriyet dönemi boyunca 'eşkiyalık', 'feodalizm', 'asayiş problemi', 'geri kalmışlık' ve 'modernizm karşıtlığı', 'dış mihrakların oyunu' şeklinde tanımlanan Kürt sorunu son dönemlerde de aynı karmaşık tanımların içinde net bir isim bulamamaktadır. Kürt sorununun bugün net bir tanımının yapılamıyor olmasının temel sebebi resmi tarih tezleri ile reel tarih arasındaki derin farklılık ve inşa edilen resmi hakikat rejiminin barındırdığı yanlış ve çarpıtmaların sorunu derinleştirmiş olmasıdır. Böyle olunca da Ağrı, Zilan, Dersim katliamları gibi büyük katliamlar yaşanmış, asimilasyoncu politikalarla birlikte inkâr ve imha siyaseti günümüze kadar devam etmiştir.

90'lar boyunca Kürt sorununu şiddet temelinde ve güvenlikçi politikalarla çözmeye yöntemi askerinin siyaset üzerindeki vesayetini güçlendirmiş ve orduyu siyasetin üzerinde bir konuma yerleştirmiştir. Bu güvenlikçi anlayış içerisinde 'güvenlik' mefhumu içerisinde 'devlet' yeniden ve yeniden üretilmiştir. 90'larda yoğun çıplak şiddet ve kontrgerilla faaliyetleri kullanılmıştır. Faili meçhuller, Hizbullah gibi yapıları canlı tutma işlevi görmüştür.

Özellikle, 1992-1993 yıllarında Kürt sorununun militarizasyonunda bir eşik aşıldı, 'düşük yoğunluklu çatışma stratejisi' çerçevesinde, bölgede 1987'den beri devam eden OHAL yönetiminin yanı sıra, formel-enformel ve legal-illegal bağlantılarıyla paramiliter bir makine inşa edildi. Öyle bir makine ki ülkeyi adeta yiyip, bitirdi.

1980 ve sonrasına gidersek; bu zaman zarfında iktidara gelen hükümetler, Kürt sorununa tamamen güvenlik eksenli politikaların etkisi altında bakmışlardır. Toplumsal meşruiyetin “terör” ve “beka” parantezine alınarak sağlandığı güvenlikçi uygulamalar konsepti askeri vesayetin altında sorunun sivilleşmesine ve demokratik mekanizmaların işletilmesinin önündeki en büyük engele dönüşmüş durumdadır. Öte yandan bu sorun yaşanan ekonomik krizin de başlıca nedenidir. Çünkü çatışmalara harcanan para ile bunun ardına gizlenen yolsuzluk ve yozlaşma ekonomik krizi tetiklemektedir.

Ortaya çıkan maliyet bütün topluma fatura edilerek yoksulluk, işsizlik, güvencesizlik, borçlanma, örgütsüzlük, nüfuslandırma, göç vb. birçok sorun, Kürt sorunundan bağımsızmış gibi olağan bir sorun olarak sunulmaktadır.

Kürt sorunu siyaset kurumunun önünde çözülmeyi beklemektedir. Şiddetle çözülemeyeceği çok açık olan bu sorunun çözümünün tek yolu demokratik yol ve yöntemlerdir.

Şimdilerde “*Düşünmezseniz bu sorun olmaz diyen*” Cumhurbaşkanı Erdoğan ne demişti? Diyarbakır’da yaptığı konuşmada “*Sorunun adını doğru koyalım. Bu sorun Kürt Sorunudur, sadece Kürtlerin değil hepimizin sorunudur. Bunu çözmek boynumuzun borcudur!*”

Başka ne demişti? “*Bu mesele sadece askeri tedbirlerle çözülebilecek bir mesele değildir. Bugün gelinen nokta muhasebe noktasıdır... Asıl büyük yanlış, yetki ve sorumluluğu elinde bulundurduğu halde, yıllar yılı hamasetle idare edip, sorunu görmezlikten gelen makam sahipleri yapmıştır.*”

Durum aslında bu kadar açık ve net olmasına rağmen çözümsüzlükte ısrar edenler bu ülkenin iyiliğini istemeyenlerdir. Bu mesele aslında Kürt sorunun çözümsüzlüğü meselesidir. Sadece yakın tarihe baktığımızda bu çözümsüzlük siyasetinin ülkemizden neler götürdüğünü çok rahatlıkla görebiliriz.

Türkiye, demokratik diyalog ve barışçı çözüm yöntemiyle Kürt sorununu çözebilseydi çatışma için harcanan bu paralar eşit ve adil bir ekonomi için harcanabilecek ve birçok toplumsal, ekonomik sorunu daha kısa zaman içinde ve daha rahat bir şekilde çözmüş olacaktı.

2013 yılında başlayan demokratik diyalog ve müzakere süreci sırasında, başta Erdoğan olmak üzere AKP’nin siyasetçileri ve bakanları, emekli generaller, basın, üniversiteler, PKK ile yürütülen düşük yoğunluklu çatışmaların maliyetine ilişkin açıklamalar ve haberler yaptılar. Raporlar hazırladılar. “*Kürt sorunu, ilerlemek, sıçrama yapmak isteyen Türkiye’nin ayağındaki bağdır*” vaazında bulundular. 90’lı yıllarda yürütülen şiddet politikalarına atfen harcanan trilyon dolarlık maliyete, Türkiye’nin ve bölgenin başta hayvancılık, tarım, ticaret olmak üzere heba edilen ekonomik kaynaklarına dert yandılar.

Bugün gelinen nokta itibariyle Türkiye bütün kurumlarıyla bir enkaz haline dönüşmüş durumdadır. Açlık ve yoksulluğun ezber edildiği bir toplumsal yaşama mahkum edilen Türkiye’de, AKP-MHP ittifakı ile yolsuzluk, rant, torpil politikaları savaş çığırtıklığı tarafından bastırılmaktadır. Barışı, müzakereyi, demokratik yol ve yöntemleri tercih dışı bırakan iktidar anlayışları ile Türkiye geçmişten miras aldığı çözümsüzlük sonucu ortaya çıkan kayıpları geleceğe de bu anlayışla taşımaktadır. İkinci yüzyılda Türkiye, demokratik

cumhuriyetin kurulacağı ve barış içinde yaşatılacağı bir Türkiye olacak ise en büyük anahtar Kürt Sorununun demokratik yollarla çözümünün ivedilikle gerçekleştirilmesi olacaktır.

Yukarıda izaha çalıştığımız gerekçelerle Sayın Semra Güzel'in milletvekilliğinin düşürülmesine ilişkin Karma Komisyon raporuna katılmıyoruz.

Mehmet Ruştü Tiryaki

Batman

Züleyha Gülüm

İstanbul

Abdullah Koç

Ağrı

Hüseyin Kaçmaz

Şırnak

Meral Danış Beştaş

Siirt

Erdal Aydemir

Bingöl

